

(الله تعالى ابراهيم پيغمبرين شرح حالينا قتيديب و
 سوپورور) اونون قومون جوابي بوندان غير دئيلدي كه دئديلر:
 اوسي ئولدورون ، يا (اود ايچييده) يانديرين . الله تعالى ابراهيمي
 اوندان نجات وئردى ، الله بو شرح حالدا اهل ايمان اوچون اللهين
 قدرتيندن شانهلر و عبرتلر واردير . (۲۴) ابراهيم دئدى : دىيا
 ياساپسيندا اللهين عبادنى عوصيه نور آرايردا دوستلوفى حفظ
 ائتمك اوچون ، بتلرى عبادنه بويسوز . قيامت گوى سبر بير .
 بيريرى كفره منهم ائديب و بير ، بيريرى لعنت ائده جكسیر . سيزين
 يثريز جهنم اوتى دير و سيزين اوچون كمك ائدن اولميا جاق . (۲۵)
 سورا لوط (ابراهيم پيغمبرين قارداشى اوغلى) اونا ايمان گتيردى .
 ابراهيم دئدى : من (بو ئولكه دن) پروردگاريمين امرينى اجرا
 ائتمك اوچون هجر ائدير م الله او قدرتلى و حكمتليدير .
 (۲۶) بير (اسماعيل دن سورا) اسحافى و (سورا نوه سى) يعقوبى
 اونا باعيشلادىق و اونون باريندا سوب و گوئى كنابى فرار و ثريب
 و اونون اجريسى دىيا (حياتيندا) اونا وئرديك و الله او آخريده
 صالح (و اللهبا ياخين) اسانلارداندير . (۲۷) و لوط پيغمبر
 زمانيكه ئور قومدا دئدى : سيز ائيله پيس و قبيح اسلره مرتكب اولو-
 رسور كه دىياده بير نفر سيزدن قاباق او قبيح اسلره مرتكب اولمايب .
 (۲۸) سيز كيلى لرينه قبيح عمل انجام وئيريسير و فطرت يولون
 باعليرسير و ئور مجلس لريده حياسير حالدا پيس ايشلر عمله
 گتيريسير . اونون قومون جوابي اولمادى مگر كه دئديلر : اللهين
 عذابين بيزه گتيرگيس ، اگر سى دوغرى دئيرس (۲۹) لوط پيغمبر
 دئدى : پروردگارا ، بو فاسد قومون اورريده منه يارديم ائتكيس .
 (۳۰)

ائیله که بیزیم ائیلچی لریمیز (قدس عالمین ملک لری - اولاد)

بشارتی ایله ابراهیمین یانینا گلدیلر، دئدی لر: که بیز بو شهرین اهالی سین (لوط قومونی - اللهین امریله) هلاک ائده جه بیک چونکه اونلار ظلم اهلیدیلر. (۳۱) ابراهیم دئدی: (اما) لوط پیغمبر او شهرده دیر، ملک لر دئدی لر: بیز او کس لری که اوردا واردیلار یاخشی بیلیریک، البته اونی و اونون اهلینی نجات وئره جه بیک، لوطون عیالیندن سوای که او مهلکه ده قالانلار داندیر. (۳۲) ائیله که بیزیم ائیلچی لریمیز (ایکی خوش هیکل جوان صورتینده) لوط پیغمبرین یانینا گلدیلر، لوط اونلاری گوئرکن، نظرینه پیس گلدی و او ره گی بتر سیخیلدی. ملک لر دئدی لر: هیچ قورخما گین، بیز سنی و سنون اهلوی (اللهین امریله) نجات وئره جه بیک، عیالیندن سوای که او مهلکه ده قالانلار دان اولاجاق. (۳۳) بیز او شهرین اهلی نین فسق و فجورلارینا گوئر، گوئیدن شدتلی عذاب نازل ائتدیک. (۳۴) و بیز او وقایع دن عقل له فکرائدن جماعت اوچون آشکار نشانه قویدوق قالدی. (۳۵) و مدین اهلی نین هدایتی اوچون اونلارین قارداشی شعیب پیغمبری رسالته گوئندر دیک. شعیب دئدی: ای جماعت اللهی عبادت ائدین، و آخرت گونه امید و اعتقادیز اولسون (یقین ائدین) و سعی ائتمیون یئر اوزونده فساد ائدنلردن اولاسیز. (۳۶) شعیبین قومی اونی تکذیب ائتدی لر، پس گئجه چاغی اونلاری بتر زلزله توتدی و صبح ائتدی لر ئوز ائولرینده او حالدا که دیزلری اوسته چوئ کموشدولر. (۳۷) و (اونلار دان قابق) عاد و ثمود قومون هلاک ائتدیک. اونلارین مسکن لری نین آثاری، سیزه آشکار دیر. شیطان اونلارین پیس و قبیح عمل لری ن اونلارین نظر لرینده گوئل و مقبول جلوه وئردی و اونلاری حق یولون دان ساخلا شیردی، بوندان بئله که اونلار (چوخ بیلن و) بصیر جماعتیدیلر. (۳۸)

و قارون و فرعون و هامان که موسی پیغمبر، آیدین دلیل لرینه

اونلارین هدایتی اوچون گلمیشدی. گئنه بئر اوزونده تکبرلیک
ائدیب و ظلم ائله دیلر. ولی اونلار قادر دئیل دیلر (اللهم
فهریئندن) خلاص اولوب و قاباغا دوشه لر (۳۹) بیز اونلارین
هامیسین گناهلارینا گوهره هلاک ائله دیک. بعضی لرین باشلارینا
(گوئیدن) داش یاغدیردیق و بعضی لرین، گوئون شدتلی سسی و
کبر و لنوسی برک گرفتار ائتدی و بعضی لرین بئره باتیردیق و بعضی
لرین سودا بوغدوق. الله هیچوقت اونلارا ظلم ائتمه دی، بلکه
اونلار ئوز ئوزلرینه ظلم ائله دیلر (۴۰) او کس لرین مثلی کی، اللهی
یاددان چیخاردیلار (الله تعالی دان سوای غیریسینی دوست
تونورلار، تور توخلونون ائوی کیمیدیر که ئوری اوچون توخور. البته
جوح سست و نئز صدمه گوهره ائو همون تور توخلونون ائوی دیر،
اگر بیلسه لر (۴۱) مسلما الله تعالی او زادیکه مشرک لر اوندان سوای
جاغیریرلار و اونا عبادت ائدیرلر، بیلیر و الله جوح قدرتلی و
حکمتلیدیر (۴۲) بیز بو مثل لری خلق اوچون گتیریریک (تا حقیقت
اوسلارا آیدین اولسون) ولی اهل علم و اهل تحقیق دن سوای
(آیریلاری) اونلارین باره سینده عاقلانه فکر ائله مز لر (۴۳) الله
تعالی گویلری و بئری حقله یاراتدی، البته بونلاردا مومنلر اوچون
(اللهم قدرتیئندن) آیدلر و نشانه لر واردیر (۴۴) (یا پیغمبر)
گوی کنایی قرآندان و آیه لری که سنه وحی اولور، خلقه تلاوت ائله
گین و نماز قیلگین چونکه نماز، اهل نمازی، بیس ایشلردن و قبیح
عمل لردن اوزاق ساخلار البته اللهی ذکر ائتمک جوح بیوگ دیر و
الله هر زادی که (اونون آدینا) عمل ائدیرسیز، بیلیری (۴۵)

(سيز مسلمانلار) اهل كتاب (يهوديلر و مسيحيلر) ايله گوئل
وجه دن و يوموشاق منطق دن سواي بحث و مجادله ائتميون ، مگر
اونلارين ظالم لريله (شدت ايله عمل ائدين) و اهل كتابا دئيون:
بيز ئوز گوي كتابيميز قرآنه كه بيزه نازل اولوب و سيزين گوي كتابيزه
ايمانيميز واردير و بيزيله سيزين اللهيميز بيردير (و شريكي يوخدور)
بيز اونون امرينه كاملا " مطيع و تسليميك (۴۶) و بئله ليكده قرآني
سنه نازل ائله ديك و او كسلى كه اونلارا كتاب وئرميشيك ، قرآنه
ايمان گيترلر و بونلاردان (مكه اهليندن) وارديلار كه قرآنه ايمان
گتيرميرلر و بيزيم آياتيميزي دانمازلار مگر كافرلر (۴۷) ياپيغمير ،
قرآن سنه نازل اولماميشدان قاباق ، سن كتاب اوخويان و ساغ اليه
خط يازان دئيلىدين (اگر يازميش اولسايدين) اوندا باطل پرستلر ،
شك و ترديد ائدرديلر (۴۸) لکن بو قرآن سنون پروردگاريوين
آيدين آياتيدير او كسلىن سينه لرينده كه اونلارا علم وئريليبدي
و بيزيم آياتيميزي دانمازلار مگر ظالم لر (۴۹) كافرلر دئديلر: نيه
بس پروردگاري طرفيندن اونا معجزه گلمير؟ دئگين ، حقيقتده تمام
معجزه لر الله يانيندادير ، من فقط آشكارا اخطار ائده نم (۵۰)
آيا اونلارا كافي دئيل كه قرآني سنه نازل ائتميشيك و سن اونلارا
تلاوت ائليرسن؟ البته قرآندا ايمان گتيرن جماعت اوچون رحمت
و تذكر و نصيحت واردير (۵۱) دئگين ، اللهين شاهد اولماقي و
حكمي منيله سيزين آراميزدا كفايت ائدر و الله تعالى او زاديكه
گويلرده و يئرده واردير ، ياخشي بيليري و اونلاردان آگاهدير و او
كسلى كه باطله ايمان گتيرديلر و الله كافر اولدولار ، همونلار (هر
ايكي عالمده) ضرر و زيان گوئلرديلر (۵۲)

(یا یعیمر، قیامه اینامیانلار) عذابى سندن تله سى حالدا ایستیرلر. اگر تعیین اولموش مدت زمان اولماییدی، مسلماً " وئریلمیش عذاب وعده سی اونلارا گلیب ییشردی، البته غفلتا " گلیب یتیشه جک، او حالدا که اونلار بیلمزلر (۵۳) سندن تله سی حالدا عذاب ایستیرلر، بیر صورتده که جهنمین، کافرلره کاملاً " احاطه سی وار (۵۴) او گون عذاب اونلاری باشلاری اوستوندن و ایاقلاری آلتیندان قاپسار، او زمان اونلارا دئیرلر: ئوز عمل لریزین دادین چکین (۵۵) ای منیم ایمان گتیرن بنده لریم، منیم ملکوم و بئریم چون بیوک و گنیشلی دیر، سیز هر بئرده اولساز (خالص بیتابله) منه عبادت ائدین (۵۶) تمام انسانلار ئولوم سربینن دادا جاقلار، سونرا هامیز بیزه طرف قاییدارسیز (۵۷) او کسلری که ایمان گتیردیلر و (دنیا ده) یاخشی ایشلر گوئردولر، اونلارا بهشتین غرفه لرینده منزل وئره ریک که او بهشتلرده چایلار و سولار آخیر و همیشه لیک اوردا یاشیاجاقلار. بهشت باغلاری یاخشی عمل صاحب لرینه چوخ گوئل اچردیر (۵۸) (یاخشی عمل صاحب لری) او کسلردیلر که (اللهین یولوندا محرومیت) صبر ائدیب و استقامت ائتدیلر و پروردگاره توکل ائیلرلر (۵۹) (روزی وئرن الله دیر، همیشه اونا توکل ائدین) نه قدر جانورلردن واردیر که ئوز روزیلارین تامین ائتمگه و گوتورمگه باشاریقلاری یوخدور. الله دیر که اونلارا و سیزه روزی بئیریر و او ائشیدن و بیلندیر (۶۰) و اگر مشرکلردن سو، روشاسان که گویلری و بئری کیم یارادیب؟ گون و آی کیمین امری آلتیندادیر، یقیناً " دئییه جکلر: الله اونلاری یارادیب. بس نییه (حق بولوندان) اوز دو، ندریرلر؟ (۶۱) الله ئوز بنده لریندن هرکسی که ایستر، روزیسون آرتیرار و هرکسی که ایستر، روزیسون آزالدار، مسلماً " الله هر زادی بیلن و آگاه دیر (۶۲) و اگر اونلاردان سو، روشاسان، کیم گویدن یاغیش سویون گوئدردی؟ و اونيله موات بئری بیر داها دیری ائتدی؟ قطعاً " دئییه جکلر: الله دیر، دئیگین مخصوص حمد و ثنا الله اوجوندور ولی اونلارین جوخی عاقلانه فکر ائله میرلر (۶۳)

بودنیانین حیاتی او یوندان آرتیق بیرزاد دئیل، حقیقی
 یاشایش آخرتده دیر، خلق اگر بیلسه لر (۶۴) بو مشرک جماعت
 وقی که گمیه میندیلر (و دریانین قورخولی و خطرلی دالغالاری
 اونلاری نولومه تهدید ائتدی) اللهی کمکه چاغیرارلار، او حالدا
 که دین لرینی اللهه خالص ائدیلر. ائيله که اونلاری دریانین
 خطریندن ساحل نجاته یئتیردیک، اونداللهه شریک قرار وئیرلر
 (۶۵) تااو نعمترین اوزرینده که اونلارا وئرمیشیک، کفران نعمت
 ائدیب و استفاده ائده لر. پس تنزلیکایله (عمل لرینین جزاسین)
 گوئرلر (۶۶) مگر گوئرملر که بیز کعبه نین اطرافینی حرمتلی و
 امن و امان محلی قرار وئرمیشیک (هیچ کسین، هیچ کسله ایشی و
 ادیتی یوخدور) بیر صورتده که شهرین اطرافیندا (اووباشلار) خلقی
 چاپیب و سوزولار. آیا بوندان بئله گئنه باطله ایمان گتیریب و
 اللهین نعمترین کفران ائدیلر؟ (۶۷) ظالم راق او کسدن سوای
 کیمدیر که اللهی افترا و یالان نسبتی وئره و اللهین کلامین و
 پیغمبرین که اونون هدایتی اوچون گوئرلیب، تکذیب ائده؟ آیا
 (بو وصفیله) کافرلرین یئری جهنم دئیل؟ (۶۸) و او کسلی که
 بیزیم بولوموزدا (جان و مال ایله) جهاد ائدیلر، بیز اونلاری نوز
 بولوموزا هدایت ائده ریک و الله همیشه یاخشی عمل صاحبیلرله دیر
 (۶۹)

۶۰- آیه

۸۱۹- کلمه

۳۰- روم سوره سی

۸- بعثت ثیلی

باغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

الم (قرآنین رموزیندن و اسراریندن دیر) (۱) روملار مغلوب
 اولدولار (۲) عرب تورپاقی نین یاخین لیقیندا و روملار مغلوب
 اولاندان سونرا (فارسلار) غالب اولاجاقلار (۳) گله جکده نئجه
 ئیلین عرضینده، اونلارین قاباکی مغلوب اولماقلاری و سونداکی
 غلبه لری، اللهین امریله دیر و مومنلر اوگون (که روملار فاتح
 اولارلار) خوشحال اولاجاقلار (۴) الله هر کیمی ایستر نوز
 یاردیمی ایله اونا یاردیم ائدر و اوچوخ قدرتلی و رحم ائند دیر (۵)

بو وعده (روم، فارسا عليه سي) اللهين وعده سيدير و الله
 هيجوقت ئوز وعده سینه خلاف ائله مزولی خلقین چوخی بو حقیقتی
 بیلیرلر (۶) اونلار دنیا حیاتی نین ظاهرین گو،روب و بیلیرلر (۷)
 دنیا تحملاتین چوخ دوست توتورلار و آخرتدن غافل و خیر سیز دیلر
 (۷) آيا ئوز یانلاریندا فکر ائدیپ، دوشونمورلر که الله تعالی
 گو،یلری و یثری و هر نه که اونلارین آراسیندا واردیر، یاراتمادی
 مگر حقله و تعیین اولموش وقت اوچون، البته خلقدن چوخلاری
 پروردگارین گو،روشونه اینانمیرلار و کافر اولورلار (۸) آيا بو جماعت
 (مکه نین مشرکلی) یئر اوزونده گریب، دولانمیرلار نا گو،ره لر او
 کسلی که بونلاردان قاباق واریدیلار و بونلاردان چوخ قدرتلی و
 هنرلی و ارایدی و جمعیت لری چوخ ایدی و اکین و فلاحت قسمتیندن
 و آبادانلیق نظریندن بونلاردان چوخ قاباق ایدیلر، آخر و عاقبت
 لری نئجه اولدی؟ (نئجه هلاک اولدولار) بیزیم پیغمبرلریمیز
 آیدین دلیل لریله اونلارین هدایتی اوچون گلدیلر (چون پیغمبرلری
 تکذیب ائتدیلر و ایمان کتیرمه دیلر بو جهته هامیسی هلاک اولوب
 (ویوردلاری صاحب سیز قالدی) پس، الله اونلارا ظلم ائدن دئیل
 ایدی بلکه اونلار ئوزلرینه ظلم ائدیردیلر (۹) سونرا او کسلی
 آخر و عاقبتی که پیسلیک ائدیپ و معصیت ائله دیلر، چوخ پیس
 اولاجاق، چونکه اونلار اللهین آیت لرین تکذیب ائدیپ و اونلاری
 لوغازا قویورلار (۱۰) الله دیر که خلقی یوخدان وجوده کتیریر،
 سونرا اونلاری ئولندن سونرا بیر داها دیریلدیر، سونرادان الله
 طرفینه قئییدرلر (۱۱) اوگوننی که قیامت قوپار، او گون مجرم لر
 (و مشرک لر - اللهین رحمتیندن) مایوس و ناامید اولارلار (۱۲)
 اونلار اوچون شریک لریندن، شفاعت ائدن اولماز و اونلار ئوزلری
 شریک لرینه منکر اولارلار (۱۳) اوگوننی که قیامت قوپار، اوگون
 مخلوق فرقه - فرقه اولارلار (۱۴) او کسلی که ایمان کتیریلر و
 صالح عمل انجام وئریلر، اونلار بهشت باغلاریندا خوشحال و
 شاد اولاجاقلار (۱۵)

و اما او کسلی که کافر اولدولار و بی‌زیم آیانیمیزی و آخرت
گو‌روشون تکذیب ائله دیلر، همونلار عذابدا حاضر اولاجاقلار
(۱۶) پس (او گونون فکرینده اولون و) الله گنجه چاغی و
سحر چاغیلاری تسبیح و عبادت ائدین (۱۷) بوتون گویلرده و
بئرده مخصوص حمد و ثنا الله اوچوندور. گنجه نین قارائلیق چاغی
و گون‌اورتا و ایکی‌ندی چاغی الله عبادت ائدین (۱۸) تکجه الله
دیر که دیری موجودی تولودن و تولونی دیری موجوددان چیخاردیر
و موات یئرلری بیر داها دیریلدیر و سیز نوع بشرده هابئله
(تولندن سونرا، بیر داها دیریلیب و تورپاقدان) چیخارسیز (۱۹)
و اللهین قدرتی نین نشانه لریندندیر که سیزی تورپاقدان خلق
ائله دی، سونرا بشر صورتینده یئر اوزونده پخش اولدوز (۲۰) و
اللهین قدرتی نین نشانه لریندندیر که سیزین تولوزدن، سیزین
اوچون حفت (حیات یولداشی) یاراتدی تا اونون یانیندا آرامش
تاپاسیز و سیزین آرایزدا محبت و مهربانلیق برقرار ائتدی، مسلما
اوندا اللهین قدرتیندن نشانه لر واردیر، او جماعت اوچون که
یاخشی و درین فکرائدیرلر (۲۱) و اللهین قدرت نشانه لریندندیر
که گویلری و یئرلی یاراتدی و سیزین دیل لریزی و رنگ لریزی مختلف
قرار وئردی. البته اونلاردا نشانه لر و علامت‌لر واردیر، او جماعت
اوچون که اهل علم و اهل تحقیق دیلر (۲۲) و اللهین قدرت نشانه
لریندندیر که سیز گنجه لر و گونوزلر یوخویا گئدیرسیز (و یوخودان
اویانیرسیز) و اللهین فضل و رحمتیندن روزی طلب ائدیرسیز.
مسلمان اوندا نشانه لرواردیر، او جماعت اوچون که حق سو‌زون
ائشیدیرلر (۲۳) و اللهین قدرت نشانه لریندندیر که ایلدیرمی
قورخی و امید اوچون سیزه گو‌ستریر و گویدن یاغیش سویی گوندیریر
که اونیلر موات یئرلری بیر داها دیریلدیر، مسلما "اونلاردا نشانه
لر و عبرت‌لر واردیر، او جماعت اوچون که عقل‌ایله فکر ائدیب و
دوشونورلر (۲۴)

واللهين قدرت نشانه لریندندیر که گویلر و یئر اونون امريله برقرار دیر. سونرا او زمانیکه سیزی یئردن احضار ائتدی اوندا سیز هامیز یئردن خارج اولارسیز (۲۵) و هر کس که گویلرده و یئرده واردیر، تماما "اللهين مخلوقی دیرو اونلارین هامیسی اونون امرینه مطیع دیلر (۲۶) اوللهی که خلقی یوخدان وجوده گتیریر. سونرا اونلاری ئولندن سونرا بیر داها دیریلدیر و بو ایش الله اوچون چوخ آساندیر و اعلى صفتلر گویلرده و یئرده الله مخصوص دیر و او چوخ قدرتلی و حکمنلیدیر (۲۷) الله تعالی سیزین اوچون سیزین ئوزوزدن مثل وورور: آیا سیز ئوز نوکرلریزی و قوللوق چیلاریزی الله وئرن روزیلارا (مال و ثروته) شریک ائلرسیز تا اومالدا (و ملکده) سیزيله برابر سهیم و شریک اولالار؟ ابدًا " چونکه بو ایشدن او قدر قورخورسوز که ئوز جانیزدان قورخورسوز (بس نئجه الله ئوز بنده لریندن شریک قرار وئیرسیز؟) بئله لیکده بیز ئوز آیاتیمیزی او جماعت اوچون که عاقلانه فکر ائدیرلر، تفصیل ايله بیان ائدیریک (۲۸) بلی، او کسلی که حفا قیلدیلار و بیلمز حالدا هوای نفسدن تبعیت ائتدیلر (و جهل و جهالتدن خالق شریک قرار وئردیلر) کیم اونلاری هدایت ائده بیلر؟ وقتیکه الله اونلاری ضالانده ترک ائده، اونلار اوچون کمک ائدن اولماز (۲۹) یاپیغمبر، اوزووی اسلامین پاک دینینه طرف توتگینن. اللهین فطرتی دیر که خلقین فطرتی اونون اساسی ايله قرار تاپیب. الله یارادان خلقته هیچ تغییر و تبدیل یوخدور (گرک تغییر وئرمه مک) محکم و متین دین همون بو دور ولی خلقین چوخی بو حقیقتدن آگاه دئیللر. (۳۰) (ای مخلوق) توبه حالیندا اللهین طرفینه قئییدین و اونون غضبیدن قورخون، نماز قیلین و هیچوقت مشرک جماعتدن اولمایین (۳۱) او کسلردن اولمایین که ئوز دینلرینی پارچالایب داغیتدیلار و فرقه، فرقه اولدولار و هر فرقه ئوز عقیده لرینه خوشحالدیلار (۳۲)

اوزمانیکه مخلوقه ضرر و زیان یتیشیر، توبه و زاریق حالیندا
 پروردگاری کمکه چاغیریرلار. ائيله که الله تعالی ئوز رحمتیندن
 اونلارا دادیزدی، اوندایر عده اونلاردان پروردگاره شریک قرار
 وئیریرلر (۳۳) تا او نعمتترین اوزرینده که اونلارا وئرمیشیک، کفران
 نعمت ائده لر. پس استفاده ائلیون، تنزلیک ایله (ئوز اعمالیزین
 جزاسین) بیلکه حکسیر (۳۴) مگر بیز اونلار اوچون دلیل و حجت
 گوئدرمیشیک که اونلارین شرکی باره سینده بحث ائدیب و دلیل
 اولا؟ (۳۵) ائيله که خلقه نعمت و رحمت دادیزدیق، اوندایر
 خوشحال اولارلار و اگر عمل لری اوزرینده که قبلایرتکب اولوبلار،
 بلا و مصیبت گرفتار اولالار، اوندایر (توبه عوضینه اللهین رحمتیندن)
 مابوس و ناامید اولارلار (۳۶) مگر گوئرمیرلر (و بیملیرلر) که الله
 تعالی روزی یوللارین آچار اوکسه که ایسترو روزیسون تنگ ائدرهر
 کسه که ایسترو البته روزونون چوخالیب و آزالماقیندا نشانه لر
 واردیر او جماعت اوچون که ایمان گتیریرلر (۳۷) یاخین فامیلین
 و محتاجلارین و یولدا قالان الی بوش مسافرلرین حقین ادا ائتکینن
 که صله رحم و فقرایه کمک ائتمک اوکسلر اوچون که اللهین رضاسین
 ایستیرلر، چوخ یاخشی ایشدیر. همونلار نجات تاپاچاقلار (۳۸)
 او زادی که ربا و نزول قصدی ایله وئیریرسیر تانزول خور جماعتین
 مال و ثروتی آرتا، اللهین یانیندا هیچوقت آرتیحی اولماز. ولی
 او زادی که زکات و صدقه قصدی ایله وئیریرسیر و اللهین رضاسینی
 ایستیرسیر، همون زکات وئرن و صدقه وئرلردیلر که آرنارلار (۳۹)
 الله دیر که سیزی خلق ائندی و سیزه روزی وئیرر، سونرا سیزه وفات
 باغیشلار و گئنه سیزی (قیامتده) دیریلدی. آیا اونلاردان که اللهی،
 شریک قرار وئیریرسیر، واردیرکه بو ایشلره باشاریقی اولسون؟ پاک و
 اوجادیر الله تعالی اوندان که اونا شریک قرار وئیریرلر (۴۰) خلقین
 کسب ائتدیکلری پیس عمل لره گوئره فساد و قحط لیک قورولوقدا
 و دریادا ظاهر اولدی تا الله تعالی خلقین بعضی پیس ایشلری نین
 جزاسین اونلارا دادیزا، اولاکه (خطا بولوندان) قئییده لر (۴۱)

(یا پیغمبر) دنگین ، یئر اوزونده گزیب دولانین تا گوهره سیز کئچمیش قوملرین آخر و عاقبتی که چوخی مشرک ایدیلر ، نئجه اولدی (۴۲) پس اوزووی دوز و محکم اسلام دینینه طرف دو ندرگین ، اوندان قاباق که بیر گون گلر که الله تعالی دان گلن عذاب او گون دالی قاییتماز و مخلوق اوگون (بیر ، بیریندن) آیریلارلار (۴۳) هرکس کفر ائده ، ئوز ضررینه دیر و هرکس صالح عمل انجام وئره ، ئوز نفعینه تلاش ائدیبدی (۴۴) تا الله تعالی ئوز فضلیندن جزا وئره اوکسلره که ایمان گتیردیلر و صالح عمل انجام وئردیلر . مسلما " الله تعالی کافر جماعتی هیچ دوست توتماز (۴۵) و اللهین قدرت نشانه لریندن دیر که اسن یئل لری (یاغیش اوچون) بشارت وئرن گو ندریر تاسیره ئوز رحمتیندن دادیزدیرا و گمی لری (دریالاردا) ئوز امریله حرکت گتیره تا اونون فضلیندن روزی طلب ائده سیز ، اولا که اونون (نعمت لری نین) شکرونی یئرینه یئتیره سیز (۴۶) و البته سندن قاباق پیغمبر لری ئوز قوملرینه ساری گوندردیک . پیغمبر لر آیدین دلیل لر اونلارین هدایتی اوچون گتیردیلر (خلقین بعضی سی ایمان گتیریب و بعضی لری کافر اولدولار) بیز اونلاردان که مجرم و گناه کاریدیلار بتر انتقام آلدیق و مومنلره کمک ائتمک بیزیم اوچون حق دیر (۴۷) الله دیر که اسن یئل لری گو ندریر و بولوتلاری گو یده حرکت گتیریر و اونلاری هر جور که ایستیر گو یده داغیدیب و ییغیر ، اوندا گو ررسن که یاغیش دامجیلاری بولوتلارین آراسیندان یاغیر و اونلاری ئوز بنده لریندن هر کسین اکین لرینه که ایستیر ، گو ندریر و اونلار خوشحال (و امیدوار) اولورلار (۴۸) حالبو که اونلار یاغیش یاغما میشدان قاباق مایوس و نگرانیدیلار (۴۹) سن باخگینن اللهین رحمت آثارینا که نئجه موات یئر لری بیر داها دیریلدیر (و اونا تازاروح وئیر) بو حقیقت دیر که ئولولری دیریلدن الله دیر و اونون هر زادا باشاریقی واردیر (۵۰)

و اگر بیز، یان دیران یئل گو ندر سئیدیک و اونلار، اکین لرین یانمیش و سارالمیش گو سئیدیلر، اوندان سونرا کفره ساری قئیدردیلر (۵۱) (یا پیغمبر) مسلما " سن قادر دئیل سن ئولولری ائشیتدیره سن و کار آداملاری که سنون دعوتیندن اوز دو ندریب قئیدیرلر، ائشیتدیره سن (۵۲) سن کور آدامی ضالالتدن (چرخار دیب) دوغری یولا هدایت ائده بیلر سن و سن ائشیتدیره بیلر سن، مگر او کسی که بیزیم آیاتیمیزه ایمان گتیریر، اونلار اللهین امرینه تسلیم اولانلار دیر (۵۳) الله دیر که سیزی ضعیف عاجز (اوشاق) حالتده خلق ائتدی، سونرا سیزه جوانلیق قدرتی باغیشلادی، جوانلیق دن سونرا ضعیف لیک و قوجالیق قرار وئردی. الله خلق ائدر او زادی که ایسترو او بیلن و باشا راقلیدیر (۵۴) و او گونی که قیامت قائم اولار، گناهکارلار آند ایچرلر که بیر ساعتدن آرتیق دنیا ده قالمایبلار. هابئله حق دن منحرف اولوب و یالان دانیشارلار (۵۵) او کسلر که اونلار علم و ایمان وئریلیب، مجرم لره دئییه جکلر: مسلما " سیزین (دنیا ده و تورپاق آلتیندا) قیامت گونونه کیمی قالماییز، اللهین کتابیندا یازیلیب و معلوم ایدی، ایندیجه قیامت گونیدیر و سیز اوندان آگاه دئیل دیز (۵۶) بو گونکی گون عذر گتیرمک (و معذرت ایسته مک و بهانه آختارماق) ظالم لره فایده وئرمز و اونلارین توبه سی قبول اولونماز (۵۷) بیز بو قرآندا خلقین هدایتی اوچون همه جور مثلر ووردوق و اگر سن اونلارا ایسته دیکلری معجزه لری گتیره سن، او کسلری که کفر یولون انتخاب ائدیبلر، دئییه جکلر: سیز اهل باطلدن سوای دئیل سیز (۵۸) بئله لیکده الله تعالی او کسلرین اوره گینه که ایستیرلر حق تانییالار و بیلر (شقاوت) مهری وورار (۵۹) یا پیغمبر، کافرلرین (اذیت و آزارینا) صبر ائدیب، دو زگینن و استقامت ائله، یقینا " اللهین وعده سی حقدیر (سن موفق سن) او کسلرین رفتاری که اهل یقین دئیل لر سنی خفیف ائدیب و سستلا تماسین (۶۰)

باغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

الم (قرآنین رموزیندن و اسراریندن دیر) (۱) بودور حکمتلی کتابین آیه لری (۲) هدایت و رحمتدیر یاخشی عمل صاحبپرینه (۳) (یاخشی عمل صاحبلری) او کسلردیلر که نمازلارین قیلیرلار و مال لارینین زکاتین فقرايه وئریرلر و آخرت گونه (حساب و کتابا کاملا" اینانیر و) یقین ائدیبلر (۴) اونلار پروردگارین لطفوندن هدایت اولونوبلار و حقیقتده همونلار عالمین نجات تاپمیشلاریدیر (۵) و آدمکردن واردیر که باطل حدیثلری آلیب، جمع ائدیر تا جهالتدن خلقي الله یولوندان چیخاردیر، ضالانته سالا واللهم آیاتین تمسخره توتور، اونلار اوچون رسوالیق عذابی آماده دیر (۶) ائله که بیزیم آیاتیمیز اونا تلاوت اولوندی، ائله تکبر و غرور ايله اوندان اوز دوئندردی که دئییه سن اونی هیچ ائشیتمه دی و تصور ائدرسن که او ایکی قولاقدان کاردیر، یا پیغمبر او شخصی درد آرتیران عذابه بشارت وئرگینن (۷) البته او کسلری که ایمان گتیردیلر و صالح عمل انجام وئردیلر، دؤولی نعمتلی بهشت باغلاری اونلار اوچوندور (۸) و او بهشتلرده همیشه لیک یاشییاقلار. اللهم وعده سی حق و حقیقت دیر و او چوخ قدرتلی و حکمتلیدیر (۹) الله تعالی گویلری ائله که گوئورورسوز، دیرک سیز یاراتدی و یئر اوزونده بیوک و اوجا داغلار برقرار ائتدی تا (یئرین سرعتلی حرکتی) سیزی پریشان ائتمه سین و یئرده (و دریالاردا) همه جور حیوانلاری پخش ائتدی و بیز گویدن یاغیش سویی گوندردیک و یئرده همه جور فایدالی گو ورنتی لر گوئل صورتده وجوده گتیردیک (۱۰) بونلار اللهم یاراتدیقلاریدیر، منه نشان وئرین که الله تعالی دان سوای غیرلری نمه یارادیبلار (اونلارین باشاریقلاری یوخدور) ولی ظالم لر (اللها شریک قرار وئرلر) آشکارا ضالانته دیلر (۱۱)

بیز لقمانه حکمت (بیلیمک، عمل ائتمک، حقیقته یتیشمک)
 وئردیک و دئدیک که الله شکر ائتکینن. هرکس شکر ائده، مسلما
 ئوز نفعینه شکر ائدیب و هرکس کفران نعمت ائده (ئوز ضررینه
 کفران ائدیب) البته الله تعالی احتیاجسیر و لایق هر نوع حمد و
 ثنادر (بگه نیلمیش صفتلر صاحبیدیر) (۱۲) اونداه که لقمان
 اوغلونا نصیحت وئیردی، بئله دئدی: ای منیم اوغلوم، هیچوقت
 الله شریک قرار وئرمه که الله شریک قرار وئرمک چوخ بیوک ظلم
 و گناهیدیر (۱۳) بیز انسانا تاپشیردیق که آتا و آناسینا مخصوصا
 آناسینا که چوخ زحمتایله بو یلی دورانین سوروب و ایکی ئیل ئوز
 بالاسینا سوت وئیرر، چوخلی یاخشیلیق و احسان ائتسین. اول
 منیم نعمت لریمین شکرونی (که سنون پروردگارینام) یئرینه یئتیر،
 سونرا آتا و آناوین زحمتلریندن تشکر ائتکینن (سیرین و بوتون
 مخلوقون) قاییداجاق یئریز منه ساریدیر (۱۴) و اگر سنون آتا و
 آنان چالیشالار، اوزادی که سن اونی حق بیلیمیرسن، الله شریک
 قرار وئره سن. بو موردده اونلاردان تبعیت ائتمه گینن. ولی دنیا
 حیاتیندا اونلاریله یاخشی رفتار ائتکینن (هر چند کافر اولالار) و
 او کسلربن بولوندان که توبه ائدیب، منه ساری قئیدیلر، تبعیت
 ائله که (ئولندن) سونرا سیرین قاییداجاق یئریز منه ساریدیر و من
 سیزی عمل لریزدن و نتیجه لریندن آگاه ائده جگم (۱۵) اوغلوم
 بیلگینن که الله تعالی خلقین تمام بیس و یاخشی عمل لرین حتی
 اگر فلفل دانه سی قدرجه اولسا و داش آلتیندا قرار تاپسا، یا
 گوئلرده و یئرده گیزلین قالسا، هامیسی حسابا کتیرر. الله تعالی
 تمام ایشلرین جزئیاتینا کاملا "آگاهیدیر (۱۶) اوغلوم نماز قیل گینن
 و خلقی یاخشی ایشلره تشویق ائله و بیس ایشلردن منع ائتکینن.
 اگر بو یولدا سن زحمتنه دوشه سن، صبرین اولسون و دوؤ زگونن که
 بو عمل (ئوزووی ساخلاشدیرماق) محکم عزمین نشانه سی و ایشلرده
 قدرتلی اراده نین لازمه سیدیر (۱۷) هیچوقت تکبر و غرورایله
 خلقدن اوز دوؤ ندرمه (و اونلارا حقارت نظریله باخماگینن) و یئر
 اوزونده افاده ایله یول گئتمه که الله تعالی تکبر ائده نی و فخر
 ساتانی و ئوزون بگه نه نی هیچ دوست نوتماز (۱۸) ئوز رفتاریندا
 و کرداریندا و یئریشینده اورتا باب اولگینن (سوؤز دانیشاندا)
 سسیندن آزالت (هیچوقت اوجادان دانیشما و قیشقیرما) که سیرلرین
 چوخ پیسی و خوشا گلمیه نی اولاغلارین سسی دیر (جاهل آداملارین
 سسی دیر) (۱۹)

ایا نوحه ائشیرسیر اوزادی که گویلرده وار و اوزادی که یئرده
دیر، الله تعالی هامیسین سیز بشرین اختیاریندا قویوب و ظاهر و
باطن نعمترین سیزه مقرر بویوروب و خلقدن واردیلار که علم سیز
و هدایت تایمامیش و آیدین کتابسیر اللهین (دینی) باره سینده
بحث و مجادله ائدیرلر (۲۵) وقتیکه اونلارا دئییلدی تابع اولون
اوزادا که الله گوء ندریب، دئدیلر: ولی بیز تابع اولاریق اوزادا
که آتا و بابالاریمیزی او دینده تایمیشیق، حتی اگر شیطان اونلاری
یانار اوتا ساری چاغیرا (گئنه اونا تابع اولارلار) (۲۱) و هرکس
اللهین امرینه تسلیم اولوب و اوزونی الله طرف دوء ندره و یاخشی
عمل صاحبی اول، حقیقتده محکم دستگیره دن یا پیشیب (که اوزولن
دئیل) و بیلین که تمام ایشلرین آخر و عاقبتی الله طرفینه دیر
(۲۲) (یایغیمیر) هرکس که کافر اولدی، اونون کفری سنی غمگین
ائتمه سین. اونلارین قاییتماقی بیزیم طرفیمیزه دیر و بیز اونلاری
عمللرینین جزاسینا آگاه ائده ریک. البته الله سینه صاحبیرینه
(خلقین اورهک اسرارینا) کاملاً آگاهدیر (۲۳) بیز اونلاری دنیا
نعمتیریندن، آزمده کیمی بهره لی ائدیب، سونرا قالین و شدتلی
عذابا طرف مجبور ائده ریک (۲۴) و اگر اونلاردان سوروشاسان که
گویلرین و یئرین یارادانی کیمدیر، مسلماً "دئییه جکلر: الله دیر.
دئگین، مخصوص حمد و ثنا الله اوچوندور (که دشمنلر و کافرلر،
اللهین قدرتینه اقرار و اعتراف ائدیرلر) ولی خلقین چوخی حق و
حقیقتدن آگاه دئیللر. (۲۵) هرنه که گویلرده وار و هرنه یئرده وار،
تماماً "الله تعلقی واردیر. حقیقتده الله دیر که او احتیاجسیر و
لایق هر نوع حمد و ثنادیر (بگه نیلمیش صفتلر صاحبیدیر) (۲۶)
و اگر یئر اوزونده اولان آغاجلار تماماً "قلم اولاردیلار و بیوک
دریالار مرکب اولاردی و داهایئددی بیوک دریا اونلارا اضافه اولاردی.
گئنه اللهین کلماتی یازماق ایله تمام اولمازدی (اللهین علمی نین
سونی یوخدور) البته الله تعالی چوخ قدرتلی و حکمتلیدیر (۲۷)
سیزین هامیزی یاراتماق (و فوت باغیشلاماق) و بیر داهاییری
ائتمک، سیزدن بیر نفری خلق ائتمکدن آرتیق دئیل (واللهای
چتین لیگی یوخدور) البته الله تعالی ائشیدن و گوءرندیر (۲۸)

و گونوزی داخل ائدیر گئجه یه؟ گون و آی تحت فرمان دیلار و هر بیرسی (ئوز مداریندا) تعیین اولموش زمانه کیمی حرکتده دیلر. مسلمان "الله سیزین عمل لریزدن کاملاً آگاهدیر (۲۹) بو باشاریق و کامل قدرت دلیل دیر که الله تعالی حق مطلق دیر و اوندان سوای هر نه یه عبادت ائده لر، باطل محض دیر، تکجه الله دیر که اوستون و بیوکدیر (۳۰) آیا توجه ائتمیرسیر که نئجه گمیلر اللهین فضل و رحمتیندن دریالاردا حرکت ائدیرلر، تا الله تعالی، قدرت نشانه لرین سیزه گوستره. مسلمان "اونلاردا (مصیبتده) صبر ائدن و (نعمتله) شکر ائدن انسانلار اوچون نشانه لر و عبرتله واردیر (۳۱) اونداهه گمیده اولانلاری، قارالان داغلار کیمی داغلار ثورته (و گمی برک خطرله دوشه) او حالدا خالص دین و ایمانيله اللهی کمکله چاغیرارلار ائيله که اونلارا نجات و ثریب و ساحله یئتیردیک، اونلارین بعضی لری ئوز عهدلرینه عدالتيله وفا ائدرلر و بیزیم آیاتیمیزی دانمازلار مگر هر عهدین پوزان و کفران ائدنلر (۳۲) ای مخلوق، پروردگار یزین غضبیندن و مجازاتیندان قورخون و قورخون او گوندن که هیچ آتا، اوغلونون یئرینه و هیچ اوغول آتاسی نین یئرینه مجازات اولونماز و عذابى اوندان ساخلاماز، البته اللهین وعده سی حق و دوغریدیر، پس دنیا یاشاییشی (و اونون تجملاتی) سیزی آلداتماسین و غرور و تکبر سیزی الله عاصی ائتمه سین (که اللهین عبادتیندن و اطاعتیندن غافل اولاسیر) (۳۳) حقیقتده قیامت گونونون واقع اولماق نین علمی و بیلمه گی تکجه الله یانیندا دیر و الله یاغیش گوئندر، هر وقت مصلحت بیلسه و بیلر اونلاری که آنالار قارنیندا دیلار و هیچ کس بیلمز که صباح نمه کسب ائده جک و هیچکس بیلمز که هانسی یئرده وفات ائده جک. مسلمان "الله تعالی هر زادی بیلن و (بوتون دنیانین اسرارینا) آگاهدیر (بو بئش موردی الله تعالی دان سوای کیمسه بیلمز) . (۳۴)

الم (قرآنین رموزیندن واسراریندن دیر) (۱) بو کتاب (قرآنین) عالم لرین پروردگاری طرفیندن نازل اولماقیندا هیچ شک و شبهه یوخدور (۲) آیا مشرکلر دئییرلر که پیغمبر افترا دئییر که الله تعالی گوئندریب (نه) بلکه قرآن پروردگار یوین طرفیندن حق و حقیقتدیر تا او جماعتی که سندن قاباق اونلارا اخطار ائدن گلمیوب، اونلاری اللهین عذابیندن قورخوداسان، اولاه که اونلار هدایت تاپالار (۳) او اللهی که گویلری و یئری و هر نه که اونلارین آراسیندا وار آلتی گونون مدتینده یاراتدی، سونرا بیوک عرشین تدبیرینه قصد ائتدی. سیز انسانلار اوچون اوندان سوای دوست و کمک ائدن و شفیع یوخدور. آیا متذکر اولمورسوز؟ (۴) عالمین ایشلرین گویدن یئرله کیمی او تدبیر ائدر، سونرا اوگون که اونون قدری مین ئیل دیر او ئیل لردن که سیز سایبرسیز، ئوزونه ساری یوخاری آپارار (۵) بو تدبیر ائدن الله غیبی و آشکاری بیلن، قدرتلی و رحم ائدندیر (۶) او اللهی که گوئل خلق ائتدی هرزادی که یاراتدی و گوئل انسانی ازلده قارا تورپاقدان خلق ائتدی (۷) سونرا اونون نسلین (خط تولیدین) غلیظ و بی ارج سودان مقررائتدی (۸) سونرا اونوی محکم لشدیردی و ئوز روحوندان اونا داخل ائتدی و سیز انسانلار اوچون قولاق و گوئل و اورهک قرار وئردی ولی سیز چوخ آز شکر ائلیرسیز (۹) کافرلر (قیامتیه اینانمیانلار) دئییرلر: وقتیکه بیز ئولوب و تورپاق اولدوق، آیا بیر داهای دیریله جه بیک؟ (البته دیریله جکلر) ولی اونلار پروردگارین (قیامت) گوئل روشونه اینانمایب و کافر دیلر (۱۰) دئگینن، ملک الموت که سیزی قبض روح ائتمگه ماموردیر، سیزه وفات باغیشلار و سیز ئولندن سونرا پروردگاریز طرفینه قئییده جکسیز (۱۱)

(یا پیغمبر) اگر گوهره سن او زمانیکه جنایت ائدنلر و گناهکارلار، پروردگارین حضورینده باشلارین آشاغی سالیب و دئییرلر: پروردگارا گوهردوک و ائشیتدیک، بیزی بیر داها دنیایه قیطر تا یاخشی عمل لر انجام وئره ک، ایندی بیز یقین ائله دیک (اونلارین حالینا متأثر اولارسان) (۱۲) و اگر بیز ایسته سئیدیک تمام مخلوقی (اجباراً) هدایت ائدردیک و منیم حق سوءزوم بودورکه جنی لرین و آدام لارین کافرلریله جهنمی بوتون دولدوراجاغام (۱۳) (کافرلره خطاب اولونار) پس عذابى دادین، بوگونوزون گوهروشون اونودماق اوچون بیزده سیزی اونوداروق تا همیشه لیک عذابى داداسیز، او پیس عمل لرین اوزرینده که مرتکب اولوردوز (۱۴) تکجه او کسلر بیزیم آیاتیمیزه ایمان گتیررلر که چون بیزیم آیاتیمیز اونلارا تلاوت اولدی، سجده حالیندا اوزلری اوسته دوشرلر و تسبیح ائدرلر پروردگارین حمدینه و اونلار هیچوقت تکبرلیک و غرور ائله مزلر (۱۵) (گئجه لر) ئوزلرین یاتا جاقدان کناره چکیب و پروردگاری قورخو و امید حالیندا چاغیرارلار و او زاددان که اونلارا روزی وئرمیشیک، الله یولوندا باغیشلارلار (۱۶) هیچکس بیلمز که الله تعالی نه قدر اجر و ثواب که گوهرلری ایشیق لاندیراندیر، گئجه نماز قیلانلارین عمل لری اوزرینده اونلار اوچون گیزلین ساخلایب (الله تعالی هر عبادتین ثوابین بیان بویوروب، ولی گئجه نمازین ثوابین گیزلین ساخلایب) (۱۷) آیا او کس که مومن دیر او کسین تایی دیر که فاسق و کافر دیر؟ (الله ئوزی جواب وئیر) اونلار هیچوقت برابر اولای بیلمز (۱۸) اما او کسلر که ایمان گتیردیلر و (دنیا ده) یاخشی عمل انجام وئردیلر، او عمل لرینه خاطر بهشت باغلاری اونلارین یئرلریدیر که ساکن اولاجاقلار (۱۹) و اما او کسلر که فاسق و کافر دیلر، اونلارین یئرلری جهنم اوتیدیر، هر وقت که اوندان چیخماق ایستیه لر، اونلاری قیطریب و دئیرلر: دادین او اوتون عذابین که سیز اونی تکذیب ائدیب و اینانمیردیز (۲۰)

البته بیز (قیامتین) بیوک عذابیندن سوای (دنیا ده) یاخین عذاب اونلارا دادیزاریق، اولاکه (گناه ایشلردن توبه ائدیپ و حق و حقیقته ساری) قئییده لر (۲۱) ظالم راق او کسدن سوای کیمدیر که پروردگارین آیاتی ایله اونا نصیحت وئره لر و او اوز دوئندره؟ (هرکس بو نوع عمل ائتسه، مجرم تانیلار) مسلما " بیز مجرم لردن انتقام آلا نوق (۲۲) بیز موسی پیغمبره گوی کتابی (توراتی) وئردیک. سن اونوی گوئررکن، شک ائتمه گینن. بیز اونوی بنی اسرائیلین هدایتی اوچون قرار وئردیک (۲۳) و اونلاردان بعضیلرین امام و رهبر قرار وئردیک و بیزیم امریمیز ایله بنی اسرائیلی هدایت ائدی ردی لر چونکه اونلار حق یولوندا صبر و استقامت لری وارایدی و بیزیم آیت لری میزه یقین ائله میشدی لر (۲۴) البته سنون پروردگارین قیامت گونی اونلارین آراسیندا او زاددا که اختلاف ائدی لر، حکم ائده جک (۲۵) آیا بونلارا (مکه اهلینه) هدایت و عبرت سببی اولمادی که بیز بونلاردان قابق نه قدر کئچمیش قوملردن کفرلرینه گوئر هلاک ائتدیک و ایندی اونلارین یوردلاریندا وئولکه لرینده گل، گئت ائدی لر؟ مسلما " بو هلاکتده خلق اوچون عبرت لروار. آیا گئنه حق سوء زون ائشیت می لر؟ (۲۶) آیا گوئر می لر که بیز یاغیش سویون، قوری یئرلره آخیدیریق و اونیله اکین لری و تارالاری ثمره یئتیری ریک تا اونون محصولوندا ن اونلارین مال و حیواناتی و همیده ئوزلری تغذیه ائده لر. آیا (اللهین لطف و مرحمتین) گوئر می لر؟ (۲۷) دئی می لر بو فتح هاچاغ اولاجاق اگر سیز دوغری دئییر سیز؟ (۲۸) دئگینن، فتح گونونده گافرلرین (اجباری) ایمان گتیرمک لری اونلارا فایده وئرمز و اونلاری نظره آما زلار (۲۹) یا پیغمبر اونلاردان اوز دوئندر و منتظر اولگینن، البته اونلاردا منتظر دی لر (۳۰)

باغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

یا پیغمبر ، الله تعالی دان قورخگینن و کافرلره و منافقلره تابع اولماگینن ، البته الله بیلن و حکمتلیدیر (۱) تابع اولگینن او حکم لره که پروردگارین طرفیندن سنه وحی اولونور (بیل و امته دتگینن) که الله سیزین بوتون اعمالیزدان و رفتار یزدان کاملا " آگاهدیر (۲) و الله توکل ائله گینن و کافیدیر که اللهی ئوزوو وکیل و آرخا قرار وئره سن (۳) الله تعالی هیچ کیشی نین سینه سینده ایکی اوره ک قرار وئرمیوب . وقتیکه آروادلاریزی " ظهار " ائدیب و اونلاری آنا خطاب ائدیرسیز (بو سوؤزی دئیوب ، اونلارا طلاق وئیرسیز) الله اونلاری سیزه آنا قرار وئرمیوب و آیری کسین اوغلونی ، ئوزوزه اوغول خطاب ائدیرسیز ، سیزه اوغول قرار وئرمیوب . سیزین بو سوؤزلیز تکجه آغیز سوؤزلیریدیر (حقیقتی یوخدور) الله حق حقیقتی سیزه بیان ائلیر و سیزی دوغری یولا هدایت ائدیر (۴) سیز اوغول لوقلاریزی اونلارین اتالاری نین آدیله چاغیرون که بو ایش اللهین یانیندا عدالته یاخین دیرو اگر آناسی نین آدین بیلیمیرسیز ، اونلار سیزین دین قارداشیز و دین یولداشلاریزدیلار (او آدیله چاغیرون) و اگر بو باره ده اشتباه اوز وئره ، سیزین اوچون گناهی یوخدور ، بیر صورتده که قلبا " و عمدا " قصدیز اولمیا . البته الله تعالی باغیشلیان و رحم ائدندیر (۵) پیغمبر اسلام مومنلر اوچون ئوز جانلاریندان آرتیق عزیزدیر و پیغمبرین عورتلری مومنلرین آنالاریدیلار و اللهین کتابیندا فامیل لردن بعضیلری ، بعضی لربنه مقدم دیلر او مومنلردن و مهاجرلردن که اونلارایله قارداشلیق عهدی باغلایلار مگر احسان اوزیله ئوز دوستلارینا (مهاجر لردن و انصاردان) وصیت ائتمیش اولاسیز (بو حق تقدم و ارححیت) اللهین کتابیندا یازیلیبدیر (۶)

(یا پیغمبر) یادبوا سال او زمانیکه بیز پیغمبرلردن تعهد آلدیق و هابئله سندن وسندن قاباق نوح و ابراهیم و موسی و مریمین اوغلی عیسی پیغمبردن و تمام پیغمبرلردن محکم تعهد آلدیق (که هر زحمت ایله دیر اللهین آیاتین و احکامین خلقه یئتیرسینلر و ئوز رسالتلرین یاخشی و کامل نحويله باشا یئتیرسینلر) (۷) تا (الله تعالی قیامت گونی) دوغری دئینلرین، دوغری دئمکلریندن سئوال ائدیب و کافرلر اوچون درد آرتیران عذابی آماده ائده (۸) ای اوکسلی که ایمان گتیریسیز، اللهین نعمتترین که سیزه باغیشلایب، یادیزا سالین، اونداه که دشمنترین قشونی سیزه طرف حرکت ائلیردی، بیز اونلارین طرفینه تند اسن یئلی و او قشونی که سیز اونلاری گوئرمیردیز، گوئندر دیک و الله تعالی هر حالدا سیز مومنلرین اعمالینی گوئرندیر (۹) ائيله که (دشمنین قشونی) اوست طرفدن و (مدینه نین) آشاغی سمتیندن سیزه ساری یوروش گتیردیلر، اونداه گوئلر بره لدی و جانلار بوغازا یئتیشدی، اللهها جور بجور باطل گمانلار ائندیز (۱۰) اورداه مومنلر سینماق حالیندا قرار تاپدیلار و جوخ بتر منززل اولدولار (۱۱) اونداه منافقلر و اوکسلی که اوره کلرینده نفاق مرضی وارایدی، دئدیلر: الله و اونون پیغمبری بیزه وعده وئرمدی مگر مغرور اولماق (پیغمبر وعده وئردی که فارسی و رومی آلاچاقسیر - ولی ایندی شهردن ائشیکه چیخا بیلیمیریک) (۱۲) بیر طایفه اونلاردان دئدیلر: ای یثرب اهلی، بورا داهاه قالماق یئری دئیل. قئییدین گئدک. و بیر عده اونلاردان، پیغمبردن رخصت ایسته دیلر تا گئت سینلر و دئدیلر که بیزیم ائولریمیز آچیق دیر، بیر صورتده که اونلارین ائولری آچیق دئیلایدی (یا لان دئیردیلر) قاچماقدان سوای آیری منظورلاری یوخ ایدی (۱۳) و اگر مشرکلر اطرافدان، منافقترین یانینا کلیب و اونلاری قالحیشا و کفره چاغیرالار، منافقلر بیر آز مکث ایله اونلارین ایسته دیکلرینی قبول ائدرلر (و دیندن چیخاندان سونرا دنیا ده قالمازلار مگر آز مدت) (۱۴) حالبو که اونلار (منافقلر) بوندان قاباق (خندق ساواشیندان قاباق) الله تعالی ایله عهد باغلامیشدیلار که دشمنه دال چووورمیوب و ساواشدان قاچمیلار و اللهین عهدینی مقابیلینده مسئولدولار (۱۵)

(یا پیغمبر - منافقانه) دنگین، اگر سیز ساواشدان قاجاسیز، سیزه فایده وثرمز و سیزی (اجل ایله) ئولمکدن و یا (ساواشدا) قتلہ یئتیشمکدن ساخلاماز. اوندای بیر آز زماندان سوای دنیادان استفاده ائده بیلمز (۱۶) دنگین، اگر الله تعالی سیزه پیسلیک ایستیه یا رحمت اراده ائده، کیمدیر که سیزی اللهین اراده سیندن ساخلیا؟ و خلق اوچون الله تعالی دان سوای هیچ دوست و کمک ائدن تاپیلماز (۱۷) مسلما "الله تعالی سیزدن اوکسلی که جهادا گئتمگی دالییا سالیملار و ئوز قارداشلارینا دئییرلر: که بیزیله اولون (و جهادا گئتمیون) تانییری و بیر آز عده دن سوای جهاددا حاضر اولمازلار (۱۸) منافقار سیزه حسادت ائلیرلر. ائیلہ که بیر خطر اوز وئردی، گوئرسن که اونلار سنه ساری باخیرلار او حالدا که اونلارین گوئلری حدقه سینده اویناییر، او آداملار کیچی که ئولوم کوئلگه سی اونلاری بورویوب، زمانیکه قورخی گئتدی، سیزی دیل یاراسی ایله برک اینجیدیرلر و حرص و طمع ایله سیزدن غنائم ادعاسی ائدیرلر، اونلار اللهایمان گتیرمیوبلر و الله اونلارین (خیر) عمللرین محو ائدر و بو ایش اللهای چوخ آساندیر (۱۹) منافقار ائیلہ گمان ائدیرلر که احزاب (کافرلرین قاریشیق قشونی مدینه نین اطرافیندن) گئتمزلر و اگر احزاب یوروش گتیره لر، منافقار دوست توتورلار که چوئلده یاشییان عربلرین آراسیندا اولوب و (اوزاقدان) سیزین و ضعیزدن سوءروئالار (خبر توتالار) و اگر سیزین یانیزدا اولسایدیلار (دشمن ایله) دعوا الله مزدیلر مگر بیر آز (۲۰) البته سیزین اوچون، اللهین پیغمبرینه اقتدا ائتمک (اونون اعمالین و رفتارین ئوزوزه چیخیش و اولقو قرار وئرمک) چوخ یاخشی دیر، بخصوص اوکس اوچون که اللهین اجر و ثوابینه آخرت گونونده امیدی وار و اللهی چوخ یاد ائدر (۲۱) ائیلہ که مومنلر احزابی گوئلر، دئدیلر: بو دور او وعده که الله و اونون پیغمبری بیزه وئریبلر. الله و اونون پیغمبری دوغری دئیوبلر و آرتمادی اونلارا مگر ایمان و اللهین امرینه تسلیم اولماق (۲۲)

موملردن کیشیلر واردیر که الله ايله ائتدیگی عهد و ایلقارا وفالیدیلر. اونلاردان بعضیلری ئوز عهدلرینه وفا ائله دیلر (شهید اولدولار) و بعضیلری انتظار چکیلر (تا شهید اولالار) و اونلار عهدلرینی دگیشمیوب و سؤزلریندن دوئمهدیلر (۲۳) تا الله تعالی (قیامت گونی) صادق انسانلاری دوزلوک لرینه گوره خیر جزا وئره و اگر ایستسه منافقلری عذاب ائلیه یا اونلاری توبه ايله باغیشلیا. البته الله چوخ باغیشلیان و رحم ائدندیر (۲۴) و الله کافرلری همون آحیق و غضب ايله که وارلاریدی، نتیجه سیز و موفق اولمامیش دالی قیطردی و الله ئوزی موملره ساواشدا کفایت ائدر. الله تعالی چوخ قدرتلی و باشاراقلیدیر (۲۵) الله اهل کتابدان بیر عده سین که کافرلردن حمایت ائدیردیلر، قلعه لریندن آشاغی ائندیردی و اونلارین اوره کلرینه قورخی سالدی تا اونلاردان بیر فرقه سین ئولدوروب و بیر فرقه سین اسیر ائتدیز (۲۶) و الله سیز موملری اونلارین یئرلرینه و ئولکه لرینه و ماللارینا وارث ائتدی و وارث ائتدی او ئولکه لره که هنوز سیزین آياقلاریز اونلارا بیتیشمیوب (اورتا آسیا و آفریقا و اروپا) و اللهین هر زادا قدرتی واردیر (۲۷) یا پیغمبر، عورتلریوه دئگین، اگر سیز دنیا حیاتین و اونون زینتین و تجملاتین ایستیرسیز، گلیر سیزی مناسب متاع ايله و خوشلوق ايله طلاق وئرم (۲۸) و اگر سیز اللهی و اونون پیغمبرینی و آخرت ائوینی (بهشتی) ایستیرسیز، الله تعالی سیز عورتلردن، احسان ائدیب و اطاعت ائدنلره بیوک اجر و ثواب وئر (۲۹) ای پیغمبرین عورتلری، سیزدن هرکس آشکارا گناه ائده (گناهکارلارا وئرلن عذابین) ایکی برابری اونا وئرلر (چونکه اللهین پیغمبری سیزین صاحبز و قرآن سیزین ائویزه نازل اولور) و بو ایش الله چوخ آساندیر (۳۰)

و سیزدن هر کیم الله و اونون پیغمبرینه مطیع اولا و صالح
عمل انجام وئره ، اونون اجرینی ایکی برابر وئریب و اونون اوچون
یاخشی و گوئل روزی آماده ائده ریک (۳۱) ای پیغمبرین عورتلری ،
سیز او بیر آروادلار کیمی دئیل سیز اگر الله تعالی دان قورخان و
پرهیزگار اولاسیز . وقتیکه (نامحرم ایله) سوء دانی شیرسیز ، سیزی
یوموشاق ائتمیون تا او کسیکه قلبی مریض دیر طمع ائده . همیشه متین
و درست سوء دانیشین (۳۲) (ای پیغمبرین عورتلری) ئوز ائولر-
یزده قرار تاپین ، زینت و آرایشیزی کئچمیش جاهلیت و توحش
زمانی کیمی ظاهره سالمین و نماز قیلین و زکات وئرین و الله و
اونون پیغمبرینه اطاعت ائدین . " البته الله ایستیرکه پیس لیگی سیز
اهل بیت پیغمبردن آپارا (اوزاق ائده) و سیزی هر نوع عیب دن
پاک و منزّه ائده " (گیومه نین آراسیندا اولان جمله ضمیر مذکرایله
غلیب و منظور آل عبا و آل ظاهر دیر) (۳۳) (ای پیغمبرین عورتلری)
سیزین ائویزده نازل اولان اللهین آیاتین و حکمتین یادیزا گتیرین ،
البته الله تعالی ئوز بنده لرینه لطف ائدن و هراشدن کاملا "
آگاه دیر (۳۴) الله تمام مسلمان کیشیلره و مسلمه آروادلارا و مومن
کیشیلره و مومنه آروادلارا و اهل طاعت و عبادت کیشیلره و آروادلارا
و دوغری دانیشان کیشیلره و آروادلارا و صبرلی و دوؤ زوملی کیشیلره
و آروادلارا و الله تعالی دان قورخان و پرهیزگار کیشیلره و آروادلارا
و صدقه وئرن کیشیلره و آروادلارا و اروج توتان کیشیلره و آروادلارا
و نفسلرین ساخلایان کیشیلره و ناموسلارین حفظ ائدن آروادلارا و
اللهی چوخ یاد ائدن کیشی لره و آروادلارا باغیشلانماق و بیوک اجر
و ثواب آماده ائدیب دیر (۳۵)

هیچ مومن کشتی نیس و مومنه آروادین حقیری یوحدور (و محاز دئیل لر) وقتیکه الله تعالی و اونون پیغمبری بیر ایش باره سینده حکم ائدیر ، اظهار نظر ائدیب و مخالفت ائده لر (اوره کلری هر جور که ایستیر ، عمل ائده لر) هر کس الله و اونون پیغمبرینه نافرمانلیق ائده مسلما " آشکار ضلالتنه دوشوبدیر (۳۶) و چون سن او کسه (زید ابن حارثه) که الله تعالی اونا (مسلمان اولماق) نعمتی باغیشلاپ و سن اونا (پرورش و آزادلیق) نعمتی باغیشلادین ، نصیحت ایله دئدین که آروادیوی ساخلاگینن و طلاق وئرمه و الله تعالی دان قورخگینن (یا پیغمبر) اوزادی که سن اوره گینده گیزلین ساخلادین و خلقین شمتتیندن قورخدون ، الله اونی آشکار ائتدی و آرتیق یاراشیقی واردیر که الله تعالی دان قورخاسان . وقتیکه زید (سنون اوغول لوقون) عیالینا طلاق وئردی ، بیز اونی سنه تزویج ائتدیک تا بوندان سونرا مومنلر اوغول لوقلارین آروادین زمانیکه اونلارین طلاق وئریلدی (وعده لری سونا یاردی) ئوزلرینه عقد ائتمگی گناه تصور ائتمه سینلر و اللهین امری گرک انجام تاپسین (۳۷) الله تعالی پیغمبرینه واجب ائتدیگی حکمی عمله گتیرمکده هیچ گناه یوحدور ، اللهین مقرراتی قیلا " کئچمیشلرین آراسیندا بو جور ابدی . اللهین امری حساب ایله حکم اولسونموش و عمله گلمگی حیمی دیر (۳۸) پیغمبرلر او کسلردیلر که اللهین رسالتین و احکامین خلقه بنئیریلر و اوندان قورخورلار و الله تعالی دان سوای کیمسه دن قورخلاری یوحدور و خلقین (عمل لری نیس) حسابینا بنئیشمگه الله ئوزی تکحه کافیدیر (۳۹) محمد (ص) سرس هیچ بیریرس آتاسی دئیل و لکن او اللهین پیغمبری و خاتم الانبیاء (پیغمبرلرین آخرینجیسی) دیر و الله تعالی هر زادا عالم و آگاهدیر (۴۰) ای او کسلری که ایمان گتیریسیر ، الله تعالی چوخ یاد ائدین و (اوسی) یاددان چیخارتماین (۴۱) و سحر و آخشام الله عبادت ائدین (۴۲) او اللهی که سیزه رحمت گوئندیر و ملک لرده الله تعالی دان سیزین اوچون رحمت طلب ائدیرلر تاسیری ضلالتدن ، هدایت سورونا ساری چیخارتسین و الله تعالی اهل ایمان اوچون چوخ رحم ائدن و مهربان دیر (۴۳)

مومنلرین تحت لری الیهین گو رو شونه یئتیش گون ، سلام
و سلامت لیک دیر و الله تعالی اونلار اوچون بیوک و کرامتلی اجر
حاضر ائدیبدی (۴۴) یا پیغمبر ، حقیقتده بیز سنی رسالتده گو ندر دیک
تا خلقین اعمالینا شاهد اولاسان و خلقی الیهین رحمتینه بشارت
و ثریب و امیدوار ائده سن و اونون عذابیندن قورخوداسان (۴۵)
و اونون اذنبه خلقی الیهین عبادتینه چاغیراسان و سن ئوزون
هدایتین ایشیقلی چراغیسان (۴۶) و مومنلره بشارت و ثرگینن که
الله طرفیندن اونلار اوچون بیوک باغیشلانماق واردیر (۴۷) و
هیچوقت کافرلرین و منافق لری ایسته دیکلرینه تابع اولماگینن و
اونلارین آزار و اذیت لریندن کئچ و اللهها توکل ائتگینن و کافیدیر
که اللهی ئوزووه وکیل و آرخا قرار وئره سن (۴۸) ای او کس لری که
ایمان گیتربیسیز ، وقتیکه مومنه آروادلاری ئوزوزه کبین ائلیرسیز و
یاخین اولمامیشدان قاباق (بعلی) اونلارا طلاق وئیریسیز ، عده
ساخلاماق اونلار اوچون لازم دئیل (و اگر قبلا "کبین دانیشیلما یب)
اونلاری بهره مند و راضی ائدین (الی بوش یولا سالمین) و یاخشی
لیق ایله اونلاری آزاد ائدین (۴۹) یا پیغمبر ، بیز سنه حلال
ائتدیک او عورتلری که اونلارین مهریه سین ادا ائدیسن و او
عورتلری که الله تعالی جهاددا سنه نصیب ائتدی و داها عمون
قیزلاری و بی بی قیزلارین و دایی قیزلارین و خالا قیزلارین که سنیه
وطن لریندن هجرت ائدیلمر و داها او عورتی که مهریه سیز سنه عقد
اولا و پیغمبرده اونیه ازدواج مایل اولا و بو (آخیرنجی) حکم
مخصوص سنون اوچوندور و سایر مومنلر اوچون دئیل . البته بیز
عقدی آروادلارین و ملکی آروادلارین حکمون مومنلر اوچون ئوز
علمی میزله مقرر ائتدیک . بو عورتلری که سنه حلال الله دیک (و
سنی اونلاری عقد ائتمکده آزاد قویدوق) بو سببه دیر که سنون
اوچون عقد امرینده چتین لیک اولماسین و الله تعالی همیشه
باغیشلیان و رحم ائندیر (۵۰)

یا پیغمبر سنون اختیارین وار، عورتلریوین هانکیسین
ایستیرسن نوبتین تاخیره سالاسان و هانکیسین ایستیرسن
چاغیراسان و هانکیسیندان که کنار اولوسان، گئنه محبتایله نور
یانیاو چاغیراسان. سنون او چون عیب دئیل. بو عمل (مطلق
اختیار) اونلارین گوئلرینین ایشیقلیقینا یاخین دیر و اونلار
(نوبتین تئز، گئحینه) گرک عمگین اولما سینلار و سن هر نه اونلارا
وئریرسن، گرک راضی اولوب و خوشحال اولسونلار و الله تعالی
اوزادی که سیزین اوره گیزده وار، کاملاً آگاهدیر و الله بیلن و
ملایم رفتار ائدندیر (۵۱) (یا پیغمبر) بو عورتلردن سوای آیری
عورت آلاق سنون اوچون حلال دئیل و بونلاردان بیرین بوشایب،
آیریسین آلاق مجاز دئیل سن حنی اگر او آروادین گوئل لیگی سنی
تعجبه گتیره مگرکنیز باره سینده که مالک اولاسان والله تعالی هرزادی
گوئن و مراقب دیر (۵۲) ای او کسلی که ایمان گتیریسیز، پیغمبرین
اؤینه داخل اولماین مگر سیزه اذن وئریله یا سیری طعام صرف ائتمکه
دعوت ائده لر، او صورتده گئنه وقتدن قابق گئتمیون تا طعامه
منتظر اولاسیز و او زمان که سیزدن دعوت اولوندی، وقتینده حاضر
اولون (پیغمبری منتظر قویماین) غذا صرف اولاندان سونرا اورانی
ترک ائدین و داغیلین (مزاحم اولماین) و ئوزوزی جور یجور
صحبتلریله مشغول ائتمیون. سیزین بونوع رفتاریز پیغمبری
اینجیدیر، ولی او سیزدن حیا ائدیر، اما الله تعالی حق سوزی بیان
ائتمکدن چکینگی یوخدور. هر وقت پیغمبرین عورتلریندن بیر متاع
ایستیه سیز، اونی پرده دالیندان ایستیون. بو پرده و حجاب سیزین
و اونلارین اورهک پاک لیقینا یاخین دیر. سیزه یاراشیقی یوخدور
که اللهین پیغمبرین اینجیده سیز و سیزین ایدا "حقیر یوخدور
پیغمبرین رحلتیندن سونرا، اونون عورتلریندن عقد ائده سیر
مسلمان" بو عمل اللهین یانیندا جوخ بیوک و باغیشلانمیان گناهدیر
(۵۳) اگر سیز بیر زادی آشکار ائده سیز یا گیزلین ساخلیاسیز، الله
اوندان و هر زادن آگاهدیر (۵۴)

آروادلار اوچون گناه دئیل که آتالارینا و اوغوللارینا و قارداشلاری و باجیلاری اوغلانلارینا و مسلمان آروادلارا و کنیزلرینه حجابسیز چیخالار. الله تعالی دان قورخون که الله هرزادا شاهد و ناظر دیر (۵۵) الله تعالی و اونون ملکری، پیغمبر اسلام و صلوات گوئندیرلر، ای اوکسلی که ایمان گتیریسیز، سیزده هر وقت پیغمبرین آدی ذکر اولدی، اونا صلوات گوئدرین و تکریم ایله سلام سوئلیون (۵۶) او کسلی که الهی و اونون پیغمبرین (نافرمانلیق ایله) اینجیدیرلر، الله اونلاری دنیا و آخرتده لعنت ائدی (و ئوز رحمتیندن اوزاق سالار) و رسوا ائدن عذابی اونلار اوچون آماده ائدی (۵۷) او کسلی که مومن کیشیلره و مومنه آروادلارا تقصیرلری اولمیان حالدا، اذیت ائلیرلر، آشکار بهتان و گناه یوکون گوئورورلر (۵۸) یا پیغمبر، ئوز عورتلریوه و قیزلاریوا و مومنلرین عورتلرینه دئگینن که (ائولریندن چیخان وقت) ئوزلرین چادرایله ئورتسونلر. بو عمل بوندان اوتری که اونلاری نجیب تانیوب و مزاحم اولماسینلار، یاخشی دیر و الله تعالی باغیشلیان و رحم ائدندیر (۵۹) اگر منافق و اوکسلی که اوره کتری مریض دیر و یالان ساتانلار و مدینه نین شایعه سازلاری (هو و چیلاری) که مسلمانلارا اذیت ائلیرلر، ئوز پیس عمل لریندن ال چکمه لر، بیز سنی و سنون تابع لریوی اونلارا مسلط ائله ریک و مدینه ده سیزین یاخین لیغیزدا قالا بیلمزلمگر بیر آرزومان (۶۰) اونلار ملعون دولار، اونلاری هر یئرده تاپدیز، توتوب ئولدورون (۶۱) اللهین مقرراتی قبله " کئچمیش قوم لرین آراسیندا بو جورایدی و اللهین مقرراتیندا تغیر و تبدیل تاپیلماز (۶۲)

(پایبستمیر) خلق سندن قیاسین باغیشلار سوؤرولار .
 دنگین ، حقیقته اونی بیلیمک الله یانیندادیر و س نه بیلیرسن ،
 شاید اونون زمانی چوخ یاخین اولسون (۶۳) الله تعالی کافرله
 لعنت گوئندریب و اونلارا جهنمین یانار اوتون آماده اندیدی
 (۶۴) او اوتدا همیشه لیک قالاجاقلار و هیچ دوست و کمک ائدن
 تاپمازلار (۶۵) او گونی که اونلارین اوزلری و قیافه لری اود ایچینده
 بکلی عوض اولار ، اوتدا دئییه جکله : ایکاش الله و اونون پیغمبرینه
 اطاعت ائلدیک (۶۶) و دئیرلر : پروردگارا ، بیز ئوز رهبرلریمیزه
 و بیوکلریمیزه تابع اولدوق و اونلار بیزی منحرف ائدیپ و آزقین
 سالدیلار (۶۷) پروردگارا ، اونلارین عذابین ایکی قات ائدیپ و
 اونلاری بیوک لعنته گرفتار ائله گین (۶۸) ای اوکسلی که ایمان
 گتیریبسیز ، سیز اونلار کیمی اولماين که موسی پیغمبری (زنا و قتل
 تهمتی ووروب و) اینجیتدیلر . تا الله تعالی اونی او نهملردن
 اوزاق ائتدی و او اللهین یانیندا وجه لی و محترم پیغمبردیر (۶۹)
 ای او کسلی که ایمان گتیریبسیز ، الله تعالی دان قورخون و همیشه
 حق سوؤز دانیشین (۷۰) تا الله تعالی سیزین اعمالیزی ئوز لطفی-
 ایله اصلاح ائتسین و سیزین گناهلاریزی باغیشلا سین . هرکس الله
 و اونون پیغمبرینه اطاعت ائده البته بیوک سعادت و موفقیتیه
 یئتیشیب دیر (۷۱) بیز امانتی گویلره و یئره و داغلارا گوؤ ستردیک .
 اونلار امانتی گوتورمکدن (و قبول ائتمکدن) چکیندیلر و قورخدولار .
 اما انسان اونی گوتوردی ، البته انسان چوخ ظلم ائدن و حاهل
 ایدی (۷۲) الله تعالی (امانتی حفظ ائتمه مک اوچون) منافق
 کیشیلره و منافقه آروادلارا و شرک کیشیلره و شرک آروادلارا عذاب
 ائلیه جک و (امانتی حفظ ائتمک اوچون) مومن کیشیلره و مومنه
 آروادلارا آرتیق توجه و عنایت ائده جک ، البته الله تعالی چوخ
 باغیشلیان و رحم ائندیر (۷۳)

باغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

مخصوص حمد و ثنا الله اوچوندور که هر نه گویلرده و هر نه که یئرده وار اونا تعلقی واردیر و اونون اوچوندور آخرتده حمد و ثنا و او حکمتلی و آگاهدیر (۱) هر نه که یئره داخل اولور و هر نه که اوندان خارج اولور و هرزاد که گویدن نازل اولور و هر نه که گویه قالخیر، هامیسین الله بیلیر. و او (بنده لرینه) رحم ائدن و (خطالرین) باغیشلیاندر (۲) کافرلر دئدیله که بیزه قیامت گلمیه جک. دنگین. بلی (گله جک) آند اولسون پروردگاریمه که قیامت ساعتی سیزه گلیب یئتیسه جک. الله تعالی غیبی بیلندیر. ذره نین آغیرلیقیچه نه گویلرده و نه یئرده، اوندان کیچیک اولایا بیوک، الله تعالی دان گیزلین دئیل و هامیسی اللهین آشکار کتابیندا یازیلیب (۳) تا الله تعالی یاخشی اجر وئره او کسلره که ایمان گتیردیله و صالح عمل لرانجام وئردیلر. باغیشلانماق و گوئل روزی اونلار اوچوندور (۴) او کسلری که بیزیم آیاتیمیزی تضعیف ائتمک اوچون چالیشیرلار، درد آرتیران عذابیله مجازات اولاجاقلار (۵) و او کسلری که علم اهلی دیله، یقین بیلیرلر که قرآن حقدير و پروردگاریوین طرفیندن سنه نازل اولوب و خلقی قدرتلی و حمد و ثنایه لایق اولان اللهین یولونا هدایت ائدیر (۶) او کسلری که بیزیم آیاتیمیزه کافر اولدولار، بیر، بیرینه دئدیله: آیا ایستیرسیز که سیزی او کیشیه دلالت ائدک که دئییری: زمانیکه ئولدوز و ذره لره تبدیل اولدوز، تازه دن دیریله جکسیز؟ (۷)

آیا او الله افترادنییر، یا اونون جنونی واردیر؟ (ائیله
 دئیل) بلکه او کسلری که آخرته ایمان گتیرمیرلر، چتین عذابدا و
 اوزاق ضالالتده دیلر (۸) آیا اونلار گویه و یئره که هر طرفدن اونلاری
 احاطه ائدیب، دقت ایله باخمیرلار؟ اگر بیز ایستی یک اونلاری
 یئره با تیرریق، یا گویدن بیر بلوک اونلارین باشلارینا سالاریق،
 مسلما بو آیت لرده بوتون الله تانییان بنده لر اوجون که اللهین
 درگاهینا رجوع ائدندیلر، نشانه لر و عبرتله واردیر (۹) البته
 بیز ئوز طرفیمیزدن داود پیغمبره فضیلت (اوستونلوک) وئردیک و
 امر ائله دیک: ای داغلار، ای گویون قوشلاری، داود ایله تسبیح
 ائدیب، سس سسه وئرین و برک دمیری اونون الینده بوموشاق
 ائتدیک (۱۰) و امر ائتدیک: دمیردن زره قاپیر و اونون حلقه
 لرینده اندازه ساخلاگینن (سن و سنون تابع لرین) صالح اعمال
 انجام وئرین که من سیزین بوتون ایشلریزى گوئورم (۱۱) و بئللین
 (حرکت ائتمه گین) سلیمان پیغمبرین اختیاریندا قرار وئردیک که
 اونون بساطین سحر چاغیلاری بیر آیلیق یوللاری (بیرمین کیلومتر
 حدودینده) و آخشام چاغیلاری بیر آیلیق یوللاری طی ائلردی و
 قاینار فلزین (میسین، نفتین) بولاغین اوندان اوتری جاری ائتدیک
 و بیر تعداد جنی لردن (متفرقه ایشچی لردن) پروردگارین امریله،
 سلیمان پیغمبرین یانیندا آغیر و چتین خدمتله مشغول ایدیلر،
 اونلاردان هانکیسی بیزیم امریمیزدن چکین سئیدیلر، یانار اونون
 عذابین اونا دادیزاردیق (۱۲) سلیمان پیغمبرین ایسته دیگی
 شیئلری: اوجا قصرلردن و بیوک مسجددن و (گوئل نقاشی و)
 تصویرلر و (هیبت لی) محسمه لر و بیوک حوض کیمی قابلار و بیوک
 ثابت (و متحرک زنجیرلی) قازانلار و تیانلار (قشونا غذا وئرمک
 اوجون) اونا قاپیراردیلار. ای داود اولادی، اللهین نعمت لرینه
 شکر ائدین، منیم بنده لریمدن شکرائدن جوخ آزدیر (۱۳) و چون
 ئولمگی سلیمانه مقرر ائتدیک، هیچ زاد اونون ئولمه گین آشکارا
 سالمادی مگر یئر جانوری که اونون عصاسین ایچره سیندن بیئیردی
 ائیله که (عصا سینوب و) سلیمان بیخیلیدی، اونون ئولمه گی آشکار
 اولدی و اگر جنی لر قبلا بیل سئیدیلر (که سلیمان ئولوب) آغیر
 و زحمتلی ایشین آلتیندا قالمازدیلار (۱۴).

سباخلفی نین ئولکه لری نین جنوب و شمالیندا ایکی رشته (جرکه) میوه باغلاری وار ایدی که اونلار اوچون اللهین رحمت نشانه سی ایدی (اونلارا دئدیک که) پروردگار یزین وئردیگی نعمتلردن صرف ائدین و اونون شکرونی یئرینه یئتیرین که گوئل و پاک شهریز و باغیشلیان پروردگار یز واردیر (بو نعمتلرین قدرینی بیلین و کفران نعمت ائتمیون) (۱۵) و چون اللهین امریندن اوز دوئندر دیلر (کفران نعمت ائله دیلر) بیوک سئل (سوئدی نین سینماقیندان) اونلارین هلاکی اوچون گوئلدر دیک و اونلارین هر ایکی رشته باغلارین، ائله باغلارا تبدیل ائله دیک که میوه لری آجی و بدمزه و شوره زار و آزجا سدر آغا جلاری وارا ایدی (۱۶) بو هلاکت، اونلارین کفرلری نین جزاسی ایدی. آیا بیز کفران ائدنلردن سوای آیری لارینا جزا وئریک؟ (۱۷) بیز اونلارین هرکتلی و دوئلی نعمتلی شهرلرین فاصله سینده یاخین آبادیلار قرار وئردیک و اونلارین گل، گئت لرین آسان ائله دیک و مقررا ئتدیک که گئجه لرو گونوزلر امن و اماندا دولانسینلار (۱۸) اونلار (تشرک عوضینه) دئدیلر: پروردگارا، بیزیم (یاخین) یوللاریمیزی اوزاق ائتگین (بو سوئلریله) ئوزلرینه ظلم ائله دیلر. بیز اونلارین (باشینا گله نی، سونرا گلنلر اوچون) عبرتلی حادشه قرار وئردیک و اونلاری داغیدیپ و بیر، بیریندن اوزاق سالدیق. البته بو کیفرده هر صبر ائدن و شکرا ئدن انسانلار اوچون عبرتله و حکمتله و نشانه لر واردیر (۱۹) و شیطان اونلارین نادرست گمانلارین (و غلط ایده لرین) اونلارا صحیح و گوئل جلوه وئردی تا بیر عده مومن دن سوای، هامیسی شیطانان (و باطل ایشلردن) تبعیت ائتدیله (۲۰) شیطانین اونلارا تسلطی یوخدور، بوندان سوای که بیز امتحان ابله آیدین لاشدیراق او کسی که آخرته ایمانی و عقیده سی وار و او کسی که (آخرت باره سینده) شک و شبهه ده دیر، و سنون پروردگارین هر زادا محافظ و مراقب دیر (۲۱) (یا پیغمبر) دئگین، او بتلری که سیز ئوزوزمه معبود گمان ائدیر سیز (حاجتیزی) اونلاردان ایستیون. اونلار ذره جه گوئلرده و یئرده مالک دئیلر و خلقتده هیچ نوع دخالتلری و شرکتلری یوخدور و اونلاردان الله کمک ائدن بوخ ایدی (۲۲)

اوکسین شفاعتیندن سوای که الله اونا شفاعت اذنی وئریب ،
الله یانیندا هیچ کسین شفاعتی فایده وئرمز . ائیله که قورخی
اونلارین اوره کلریندن چیخدی ، اونلارا دئیرلر : پروردگاریز سیزه
نمه دئیشدی ؟ جواب وئرلر : پروردگاریمیز بیزه حق و حقیقتی
بویوردی و او ، شانی اوجا و بیوک الله دیر (۲۳) دئگینن کیمدیر
که سیزه گویدن و یئردن روزی وئریر ؟ دئگینن روزی وئرن الله دیر
(یاخین گله جکده بیله جکسیر) که بیز یا سیز ، کیم هدایت تاپیب
یا کیمسه آشکارا ضالانده دیر (۲۴) دئگینن ، بیزیم گناهلاریمیزدن ،
سیزدن سئوال اولونمیاچاق و سیزین عمللریزدن بیزدن سئوال
اولونماز (۲۵) دئگینن (قیامت گونی) پروردگاریمیز هامیمیزی جمع
ائده جک و بیزیم آرامیزدا عدالت ایله قضاوت ائدیپ و آراشدیراچاق
و او چوخ بیلن و آگاه آراشدیراندیر (۲۶) دئگینن اونلاری که الله
شریک قرار وئیرسیر ، منه نشان وئرین (هانسی ایشلری گوئروبلر ؟)
بئله دئیل که (سیز گمان ائدیرسیر) لکن تکجه الله دیر که قدرتلی
و حکمتلیدیر (۲۷) (یا پیغمبر) بیز سنی رسالته گوئندرمه دیک مگر
بوندان اوتری که جمیع مخلوقات (اللهین رحمتینه) بشارت وئره
سن و اونلاری (اللهین عذابیندن) آگاه ائدیپ و قورخوداسان ،
ولی خلقین چوخ (بو حقیقتی) بیلمیرلر (۲۸) و دئیرلر : بو
قیامت وعده سی (که سیز دئیرسیر) هاچاغ اولاجاق اگر دوغری
دئیرسیر (۲۹) دئگینن ، سیزین وعده گاهیز او گوندور که نه بیر
ساعت او گوندن دالبیا دوشر و نه بیر ساعت قاباغا کئچر (۳۰)
کافرلر دئدیلر : بیز هیچوقت بو قرآنه و بوندان قاباکی کتابلارا
ایمان گتیرن دئیلیک (یا پیغمبر) اگر ظالم لری اونداه که پروردگار یوبن
حضوروندا ساخلانیبلار و بیر ، بیرینه سوئز قایتاریلار ، گوئرہ سن
(اونلارین حالینا متاثر اولارسان) اونداه ضعیفلر ، قوی لره (مرئوسلار ،
رئیس لره) دئییه جکلر : اگر سیز اولماسایدیز ، بیز ایمان گتیرردیک
(و ضالانته دوشمزدیک) (۳۱)

مستکبرلر، مستضعفلره دئیرلر: اونداه که پروردگاریر طرفیدن

هدایت یولی سیزه گوئستریلدی، آیا بیز سیزین هدایتیزه مانع اولدوق؟ نه خیر، بلکه سیز ئوزوز گناهکار و مجرم جماعتی دیز (۳۲) مستضعفلر، مستکبرلره (جواب وئریب) دئیرلر: سیزین گئجه و گونوز (دالبا دال) مکر و حيله‌لریز و تحریکاتیز، بیزی هدایتدن مانع اولدی، اونداه که بیزه امر ائدیردیز که الله کافر اولوب و اونا شریک قرار وئره ک. و چون عذابى (یقین گو زایلله) گوئرلر، ئوز پشیمانلیقلارین گیزله درلر و بیز غل و زنجیرلری او کس‌لرین بویونلارینا سالاریق که کافر اولدولار. آیا او ایشلرین جزاسیندان سوای که انجام وئریلر، مجازات اولورلار؟ (۳۳) بیز هیچ شهر و دیاره پیغمبر گوئندرمه دیک مگر اونلارین ثروتمندلری دئدیله: بیز سیزین رسالتیزه کافریق و اونا ایمان و عقیده‌میز یوحدور (۳۴) و دئدیله: مال و اولادیمیز سیزدن چوحدور و بیزی هیچوقت عذاب ائتمزلر (۳۵) دئگین، حقیقتده منیم پروردگاریم آرتیق روزی باغیشلار هر کسه که ایستر تنگ روزی ائدر، ولی خلقین چوخی بونلاری بیللمزلر (۳۶) سیزین مال و اولادیز بیر شئی دئیللر که سیزی بیزه یاخین ائده (عزیز و محترم اولاسیز) مگر او کسی که ایمان گتیره و صالح عمل انجام وئره، اونلار اوچون ایکی برابر اجر واردیر و بهشتین غرفه لرینده آسوده خاطر اولارلار (۳۷) و او کس‌لری که بیزیم آیاتیمیزین تضعیفینه چالیشیرلار، همونلار جهنم اوتونون عذابینده حاضر اولاجاقلار (۳۸) دئگین، حقیقتده منیم پروردگاریم آرتیق روزی باغیشلار ئوز بنده لریندن هر کسه که ایستر اونون روزیسون آزالدار و سیز هر نه الله یولوندا باغیشلیاسیز، الله اونا عوض وئرر و الله روزی وئرملرین یاخشی سیدیر (۳۹)

و او گونی که الله تعالی تمام مخلوقی جمع ائله، سونرادان
 ملکله ره دئیر: آیا بو جماعت سیزه عبادت ائلیردیلر؟ (۴۰) ملکله
 دئیرلر: پروردگارا، سن ئوزن پاک و منزه سن، سن بیزیم دوستوموز
 و مولا میزسان نه اونلار اونلار جه (تانیلماز شیئله) عبادت
 ائلیردیلر و چوخلاری اونلارا ایمان گتیرمیشدیلر (۴۱) پس اوگون
 سیزدن بعضیلری بعضی لرین نفعینه یا ضررلرینه مالک اولای بیلملر
 و ظالم له امر ائله ریک: جهنم اوتونون عذابین دادین که اون
 تکذیب ائلیردیز (۴۲) و اوندا که بیزیم آیدین آیاتیمیز اونلارا
 تلاوت اولوندی، دئدیلر: بو کیشی نین منظوری بوندان غیر دئیل،
 ایستیرکه سیزی آتا، بابا عبادت ائدن دیندن قیطره و داها دئدیلر:
 قرآن یالان و افترا دیر و او کس لری که حق و حقیقته کافر اولموشدولار،
 ائله که بیزیم آیدین آیت لریمیز اونلارا یئتیشدی، دئدیلر: بو
 کتاب آشکار اوو سوندان سوای بیر زاد دئیل (۴۳) بیر صورتده که
 بیر قبلا "هیچ کتاب و یازی اونلارا وئرمه میشیک که اوندان درس
 آلالار و سندن قابق اونلارا پیغمبر و آگاه ائدن گوندرمه میشیک (که
 سنی تکذیب ائتمه که دلیل گتیره لر) (۴۴) او کس لری که بونلاردان
 قابق (مکه اهلیندن قابق باشقا ئولکه لرده) واریدیلار، ئوز
 پیغمبرلرین تکذیب ائله دیلر و بونلار (مکه اهلی) هنوز اونلارا
 وئریلن مال و ثروتین اوندان بیر قسمتینه یئتیش میوبلر. اونلار
 منیم پیغمبرلریمی تکذیب ائله دیلر و منیم برک عذابیمه گرفتار
 اولدولار (۴۵) دئگین، من سیزه نصیحت (و توصیه) ائلیرم و او
 بودورکه: سیر الهمین خاطرینه، ایکی - ایکی یا تک، تک آیاغا
 قالخین، سونرا (منیم باره مده دقت ایله) فکر ائدین (و تحقیق
 ائدین تا سیزه کاملاً "آیدین اولسون) که سیزین پیغمبریزده جنون
 آثاری بوخدور و او سیزی شدتلی عذابدن که قابقدا واردیر آگاه
 ائدیب و قورخودور (۴۶) دئگین، من سیزدن رسالت مزدی
 ایستیمیرم، او مزد سیزین اولسون. منیم اجریم تکجه الله ایله دیر
 و او هر زادا شاهد و ناظر دیر (۴۷) دئگین، منیم پروردگاریم که
 عیب لری و گیزلین لری بیلندیر، حق و حقیقتی وحی ایله منه القاء
 ائلیر (۴۸)

دنگین، حق کندی و باطل ظاهر اولماز (اول و آخر - گنج
یا تئز محو اولاجاق) و بیرده قایبتماز (۴۹) دنگین، اگر من یول
اینیرم و آزقین اولام، بوندان غیر دئیل که اونون ضرری و زیانی
منیم ئوزومه دیر؟ اگر هدایت تاپدیم، وحی سبینه دیر که
پروردگاریم منه گوئندیر، حقیقتده الله تعالی ائشیدن و مخلوقه
باخین دیر (۵۰) و اگر گوئر سن او زمانیکه کافر لر قورخودان
قاجیرلار، هیچکس خلاص اولماز (هیچ ظالم نجات تاپماز) و
(ملک لر) اونلاری یا خین یئردن توتوب قیضیرلر (۵۱) اوندان
کافر لر دئیرلر، که بیز اونا ایمان گتیردیک، قبول ایمان اوزاق یئردن
اونلار اوچون هاردان ممکن اولاجاق؟ (۵۲) بیر صورتده که قبلان
اونا کافر اولوب و اوزاق دان اونا ناروا نسبت لر وئیردیلر (۵۳)
و (بوگون) اونلار ایله ایسته دیکلری نین آراسینا آبریلیق دوشر،
ائیله که قبلان اونلارین هم مسلک لرینه آبریلیق دوشدی، چونکه
اونلار (قیامت باره سینده همیشه) شک و شبهه ده ایدیلر (۵۴)

۴۵ - آیه

۳۵ - فاطر - ملائکه سوره سی

۷۹۷ - کلمه

۷ - بعثت ثیلی

باغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

مخصوص حمد و ثنا او الله اوچوندور که گویلری و یئری
یوخدان وجوده گتیرندیر و ملکری پیغام آپاران قرار وئرر که ایکی
قانات و اوچ قانات و دوئرت قاناتلاری واردیر و الله آرتیرار اونلارین
خلقتین او قدر که ایستیر، مسلما الله تعالی نین هر زادی یاراتماغا
قدرتی واردیر (۱) اوزادی که الله ئوز رحمتیندن بنده لری نین
اوزونه آچا، هیچ کس اونی باغلیا بیلمز و اوزادی که الله باغلیا،
سونرا هیچ کس اونی آچا بیلمز و او قدرتلی و حکمتلی الله دیر (۲)
ای مخلوق، اللهین نعمت لرین که سیزه باغیشلایب، یادیزا گتیرین.
آیا الله تعالی دان سوای، آیری خالق واردیر که گویدن و یئردن
سیزه روزی یئتیره؟ الله تعالی دان سوای هیچ معبود یوخدور. پس
حق یولوندان هارا گئدیر سیز؟ (۳)

(یا پیغمبر) اگر سنی تکذیب ائده لر (اوندان غمکین اولما)
 سندن قاباق اولان پیغمبرلرده تکذیب اولدولار و بوتون ایشلر
 الله طرف قئیدر (۴) ای مخلوق اللهین وعده سی (قیامت،
 حساب و کتاب، بهشت و جهنم) حقدیر، دنیا یاشاییشی سیزی
 الله تعالی دان غافل ائدیب آلماتاسین و یالانچی وعده باز شیطان
 سیزی الله مغرور ائدیب و حسارتلی ائتمه سین (۵) شیطان سیزین
 آشکار دشمنیزدیر، سیزده اونی دشمن توتون (اونون سوءزلرینه
 آللانا سین) شیطان ئوز حزبین و تابع لرین چاغیریر تا یانار اوتون
 اهلی اولالار (۶) اونلارکه کافر اولدولار، شدتلی عذاب اونلارین
 انتظاریندادیر و او کسلی که ایمان گتیردیلر و صالح عمل انجام
 وئردیلر، باغیشلانماق و بیوک اجر و ثواب اونلار اوچوندور (۷)
 آیا اوکسیکه اونون پیس و قبیح عمل لری اونون نظرینده گوئل جلوه
 وئیر و اونلاری یاخشی عمل گمان ائلیر (او کسین تایی دیر که ایمان
 گتیریب و صالح عمل انجام وئره؟) الله هرکسی ایستیه ضالانده
 ترک ائدر و هرکسی ایستیه هدایت ائدر. پس سن ئوز جانیوی اونلارین
 (ایمانی یولوندا و) حسرتینده قویما گئدسین. مسلما "الله اونلارین
 ائله دیگی عمل لره کاملاً" آگاهدیر (۸) و الله دیر که اسن یئل لری
 گوئلدریر و بولوتلاری حرکت گتیریر و اونلاری سوسوزلوقدان ئولموش
 شهرلره و ئولکه لره یئتیریریک تا اونیلر یئرلری قورویوب ئولندن
 سونرا، بیر داها دیری ائدهک. البته (قیامتده) ئولولرین حشر و
 نشریده ائیلر بوجور اولاجاق (۹) هر کس عزت و بیوکلوک ایستیر،
 گرک بیلسین که جمیع عزت و بیوکلوک الله اوچوندور (گرک الله
 تعالی دان ایسته سین) یاخشی سوءزلر و گوئل کلمه لر اللهین
 طرفینه گئدر و صالح عمل لر گوئل کلمه لری الله طرفینه آپارار و او
 کسلی که مکر و حیلر ایله پیس ایشلر و گناهلی عمل لر گوئلرورلر،
 شدتلی عذاب اونلارین انتظاریندادیر و اونلارین مکر و حیلر لری
 بکلی آرادان گئدر (۱۰) و الله تعالی سیز نوع بشری ازنده تور-
 پاقدان یاراتدی، سونرا (اونون اولادین) نطفه دن خلق ائتدی،
 سونرا سیزی جفتلر (کیشی و قادین) قرار وئردی. هیچ قادین
 حامله اولماز و فارغ اولماز (دوغماز) مگر اونون علمی و اراده سیله.
 هیچکس اوزون عمر ائله مز و هیچ کسین عمروندن آزالماز مگر بوکه
 تماما اللهین کتابیندا یازیلیب و بو ایش الله اوچون چوخ آساندیر

و هیچوقت ایکی دریا که بیرینین سوی شیرین و گوارا دیر و او بیرسی شور و آجیدیر، بیر، بیرله برابر دئیلر، بونولا بئله سیز اونلارین هرایکی سیندن تازه (بالیق) اتی یئیرسیز و اونلاردان زینت آلات چیخاردیرسیز و ئوزوزه زینت قرار وئیرسیز و گمیلری گوئوروسوز که دریانین سویون یاریب گئدیرلر، تا اللهین فضل و رحمتیندن روزی طلب ائده سیز، اولاه که سیز اللهین نعمتلی نین شکرونی یئرینه یئتیره سیز (۱۲) الله تعالی دیر که گئجه نی داخل ائلیر گونوزه و گونوزی داخل ائلیر گئجه یه، گون و آی اونون امرینده دیر، هر بیرسی تعیین اولموش مدته کیمی (ئوز مدارینده) حرکتده دیر بودور او اللهی که سیزین پروردگار یزدیر، بوتون وارلیق اوندن دیر و اونلاری که سیز الله تعالی دان سوی (ئوزوزه معبود قرار وئریب و) عبادت ائلیر سیز (کل عالمده حتی) خرمانین دانه سینه صاحب دئیلر (۱۳) اگر اونلاری چاغیراسیز، سیزین سیزی ائشیتمز، فرضاً "اگر ائشیده لر، جواب وئره بیلمز (و سیزین حاجتیزی اجابت ائله مز) و قیامت گونی سیزین شرکیزه منکر اولارلار (یا پیغمبر) هیچ کس الله کیمی سنی بوجور حقایقه آگاه ائده بیلمز (۱۴) ای مخلوق، سیز هامیز اللهی محتاج سیز و تکجه الله تعالی ذاتاً "غنی و لایق هر نوع حمد و ثنادر (۱۵) اگر الله ایستیه سیزین هامیزی آرادان آپارار و جدید مخلوق وجوده گتیرر (۱۶) و بواش الله اوچون چتین دئیل (۱۷) هیچکس آیری آداملارین گناه یوکون گوتورمیه جک و اوکسین که گناه یوکی آغیر دیر، اگر ئوزگه لری یا ئوز فامیل لرین کمگه چاغیرا، هیچکس اونون گناهیندان آزجا گوتورمیه جک و سن یا پیغمبر، او کسلی که گیزلینده پروردگار دن قورخورلار و نمازلارین قیلیرلار، قادرسن پرهیزگار ائده سن. هرکس ئوزونی (کفردن و گناه دان و حرام ایشلردن) پاک ائتدی. حقیقتده ئوز نفعینه پاک ائدیدی و هامی نین قاییداجاقی الله طرفینه دیر (۱۸).

برابر اولماز گور و گوئلو (۱۹) و نه قارائلیق و نه ایشیق (۲۰)
و نه گوئلگه و نه ایسی (۲۱) و برابر اولمازلار دیریلر و نه ئولولر،
حقیقتده الله هرکسی ایستیه، اونى (حق کلامینا) ائشیدن ائدر و
سن (یا پیغمبر) اوکسی که (جهالت) قبرستانیندا مدفون اولوب،
ائشیتدیره بیلمزسن (الله تعالی قیامتہ منکراولانلاری، ئولولره تشبیه
ائدیب) (۲۲) سن فقط خلفه اخطار ائدنسن (۲۳) بیز سنی بشارت
وئرمک و اخطار ائتمک اوچون حقله رسالته گوئلدر دیک. کئچمیشلرده
هیچ امت یوخ ایدی که اونلارین آراسیندا اخطار ائدن و خلقی آگاه
ائدن اولماسین (۲۴) (یا پیغمبر) اگر خلق سنی تکذیب ائده لر
(غمگین اولما) اونلاردان قاقکیلار، ئوز پیغمبرلرین که معجزه لر
و زبور و آیدین کتاب ایله (اونلارین هدایتی اوچون) گلیمیشدیلر،
هامیسین تکذیب ائله دیلر (۲۵) سونرا اوکسلری که (پیغمبرلری
تکذیب ائدیب و) کافر اولموشدولار، برک گرفتار ائله دیک. پس
بیل که تکذیب ائدنلرین عذابی نه قدر پیس و درد آرتیران ایدی
(۲۶) (ای انسان) مگر گوئلرمیرسن که الله تعالی گوئلیدن یاغیش
سویی گوئلدریر و اونیلر جور بجور محصوللار مختلف رنگلریله
یئردن چیخاردیر و آغلی و قمرزیلی و رنگ برنگ قارالان داغلاردان،
بیوک یوللار وجوده کتیریر؟ (۲۷) و هابئله انسانلاردان و حیوانات
جنسیندن و چارپالاردان مختلف رنگلرده (و مختلف قیافه لرده)
خلق ائدیر. بوندان غیردئیل که فقط بیلن و عاقل و عالم انسانلار
الله تعالی دان قورخارلار و الله اطاعت ائتلرلر. مسلما الله تعالی
چوخ قدرتلی و باغیشلیاندر (۲۸) (بیلن و عاقل انسانلار) او
کسلردیلر که اللهین کتابین اوخویورلار و نماز قیلیرلار و اونعمتلردن
که اونلارا روزی وئرمیشیک، گیزلینده و آشکاردا (یوخسوللارا)
باغیشلیرلار، اونلارین بیر تجارتیه امیدلری واردیر که هیچوقت
اسگیلمز (۲۹) تا الله تعالی اونلارین اجرینی عطا ائدیب و ئوز
فضل و رحمتیندن اونلارا آرتیرا، البته الله چوخ باغیشلیان و قدر
بیلندیر (۳۰)

و کتابدان اونی که سنه وحی ائله دیک، تماما " حقدیر و قابا فکی کتابلاری تصدیق ائلیر، مسلما الله تعالی بنده لرین اعمالینا کاملا بصیر و آگاهدیر (۳۱) سونرا ئوز بنده لریمیزدن اونلاری که انتخاب ائله میشدیک، کتابا وارث ائله دیک (اونلارا تاپشیردیک) اونلاردان بعضیلری ئوزلرینه ظلم ائله دیلر و بعضیلری (اورتاباب ایدیلر و) عدالت گوستردیلر و بعضیلری خیر ایشلرده اللهین توفیقی ایله قاباغا دوشدولر (پیشقدم اولدولار) اللهین بو توفیقی اونلار اوچون بیوک تفضل و مرحمت ایدی (۳۲) همیشه لیک بهشت باغلارینا داخل اولوب، قیزیل و مروارید بیلرزیکلرله بزه نرلر و اونلارین لباسلاری اوردا ایپکدن دیر (۳۳) و دئیرلر: حمدا ولسون اللهاکه غم و غصه نی بیزدن آپاردی، مسلما پروردگاریمیز باغیشلیان و قدر بیلندیر (۳۴) او اللهی که ئوز فضلیندن همیشه لیک ائوی بیزه مرحمت بویوردی که بوردا هیچ زحمته دوشمه ریک و هیچ وقت مریض یا خسته اولماروق (۳۵) و اوکسلی که کافر اولدولار، جهنمین اوتی اونلار اوچوندور، او جهنمین اوتی تمام اولان دئیل تائولوب قورتولالار و اونلارین عذابی تخفیف تاپماز. و بیز لجباز کافرلری (و کفران نعمت ائدنلری) بوجور مجازات ائله ریک (۳۶) کافرلر جهنمده یالواریب و دئیرلر: پروردگارا، بیزی بو عذابدان چیخارتگین تا غیر او اعمالدان (که دنیا ده عمل ائلیردیک) صالح عمل انجام وئره ک. (خطاب اولونار) آیا سیزه بیر عمر مهلت و فرصت وئرمه دیک؟ هر کس ایستیردی متذکر اول و نصیحت قبول ائلیه، او اوزون عمر و نده نصیحت قبول ائلردی و پیغمبرلر سیزین هدایتیز اوچون گلدیلر (سیز اونلاری تکذیب ائله دیز) پس ایندی جهنمین عذابین دادین که ظالم لر اوچون کمک ائدن اولماز (۳۷) حقیقتده الله تعالی گویلرین و یئرین غیبین بیلندیر و سینه لرده اولان گیزلین اسراره آگاهدیر (۳۸)

او اللهی که سیزی یئر اوزونده کئچمیش امتلره حاشین قرار وئردی . هرکس کفر ائلیه ، کفرون ضرری ئوزونه دیر و کافرلرین کفری الله یانیندا آجیق و غضبدن سوای بیر زاد آرتیرماز و کافرلرین کفری اونلار اوچون ضرر و زیاندان سوای بیر زاد آرتیرمیاچاق (۳۹) (یایغمبر) مشرکله دئگین ، او بت لره و شریک لره که الله تعالی دان سوای عبادت ائدیرسیز ، منه نشان وئرین که یئر اوزونده منه خلق ائدیلمیر یا منه شرکت لری و دخالت لری یارانیشدا واریدی یابیز اونلارا کتاب وئرمیشیک که اونلار اوچون دلیل و حجت اولسون (بونلارین هیچ بیرسی دئیل) بلکه ظالم لر غرور و یالان سوئلردن سوای بیر ، بیرینه وعده وئرمیرلر (۴۰) حقیقتده گویلری و یئرلی محو اولماقدان ساخلیان الله تعالی دیر و اگر اوز قویالار محو اولماغا ، الله تعالی دان سوای هیچ احد قادر دئیل اونلاری محو اولماقدان حفظ ائده ، مسلما " الله ملایم رفتار ائدن و باغیشلیان دیر (۴۱) مشرک لره اللهین آدینا بوتون وجودیله آند ایچدیلمیر که اگر الله طرفیندن اونلارا پیغمبر گله ، حتما " او بیرسی امتلردن (یهودی و مسیحیلردن) یا خشی راق هدایت تاپارلار . ائيله که اونلارین هدایتی اوچون پیغمبر گلدی ، نفرت و مخالفتدن سوای بیر زاد اونلارا آرتیرمادی (۴۲) بو جهته یئر اوزونده تکبرلیگه و مکر و حيله یه باشلادیلار . مکر و حيله نین جزاسی اصابت ائله مز مگر مکر و حيله اهلینه ، آیا مشرک لره کئچمیش امتلرین مجازات طریقه سیندن سوای آیری انتظارلاری واردیر ؟ اللهین مقرراتیندا هیچ نوع تغیر و تبدیل تاپمازسان (نئجه که اونلار مجازات اولدولار ، بونلاردا مجازات اولارلار) (۴۳) آیا بو جماعت یئر اوزونده گزیب دولانمیرلار تا گوهرلر بونلاردان قابق ظالم لرین سرانجامی که قدرته و امکاناتدا بونلاردان آرتیق ایدیلمیر ، نئجه اولدی ؟ (نه عذابيله هلاک اولدولار ؟) هیچ موجود گویده و یئرده یوخدور که اللهی اراده سیندن عاجز ائلیه . البته الله تعالی چوخ بیلن و قادر مطلق دیر (۴۴)

واگر الله تعالى مخلوقی گناهلارینا و عمل لرینه گوهره توتوب
مجازات ائله سئیدی ، مسلما " یئرین دالیندا دیری موجود قالمازیدی .
لکن الله اونلارین مجازاتین تعیین اولموش مدته کیمی دالیا سالار ،
تا وقتیکه اجل لری گلیب ، یئتیشه . الله بنده لری نین عمل لرینه
بصیر و آگاهدیر (۴۵)

۸۳- آیه

۷۲۹- کلمه

۳۶- یس سوره سی

۷- بعثت ئیلی

باغیشلیان رحم ائدن تانری آدینا

یس (مبارک سوره نین آدی و قرآنین رموزیندن و اسراریندن دیر)
(۱) آند اولسون حکمتلی قرآنه (۲) که سن اللهین پیغمبرلریندن سن
(۳) دوز یولدا سان (۴) قرآن قدرتلی و رحم ائدن اللهین طرفیندن
نازل اولوب دور (۵) تا او قومی قورخودا سان که اونلارین آتا ، بابالارینا
اخطار ائدن گلمیوب و اونلار غافل و بی خبردی لر (۶) البته عذاب
و عده سی اونلارین چوخونا چونکه ایمان گتیرمه دی لر ، مقرر اولدی
(۷) بیز ، کافرلرین بویونلارینا چانه لرینه کیمی زنجیرلر سالاریق
که قادر اولمیلار باشلارین یوخاری قالخیزالار (۸) و اونلارین
قاباقلاریندا و داللاریندا مانع قرار وئره ریک و گوهرلرینی ثورته ریک
تابیر یئری گوهره بیلمه سینلر (۹) اگر اونلاری عذابدان قورخودا سان
یا قورخوتمیاسان ، اونلارا بی تفاوت دیر (هر حالدا ایمان گتیرن
دئیل لر) (۱۰) البته سن فقط او کسی (اللهین عذابیندن) قورخودا
بیلرسن که قرآن دن تبعیت ائلیر و گیزلینده (اوره کده) باغیشلیان
الله تعالی دان قورخور . پس سن اونی ، باغیشلانماغا و بیوک اجره
یئتیشه که بشارت وئرگینن (۱۱) بیزیک که ئولولری دیریلدیریک
و اونلارین قاباقجا گوهردیگی عمل لرین و (باقیات صالحات)
آثارلارین تماما ثبت و ضبط ائلیریک و بیز هر زادی حسابین آشکار
لوحده سایا گتیرریک (۱۲)

(یا پیغمبر) اونلار اوچون او شهر اهالی سیندن که پیغمبرلر (اونلارین هدایتی اوچون) گلمیشدیلر، مثل وورگینن (۱۳) وقتیکه بیز، ایکی نفر پیغمبر اونلارین هدایتی اوچون گوئندر دیک، شهر اهالی اونلارین هر ایکسین تکذیب ائتدیلر، بیز او ایکسین، اوچونجی پیغمبرایله تقویت ائتدیک و دئدیلر: بیز سیزین هدایتیز اوچون گوئندرلر میسک (۱۴) اهالی دئدیلر: سیز بیزیم کیمی بشردن آرتیق دئیل سیز و باغیشلیان الله بیزه بیر شئی نازل ائله میوب و سیز یالاندان سوای (بیرزاد) دئمیر سیز (۱۵) پیغمبرلر دئدیلر: پروردگاریمیز یاخشی بیلیر که بیز سیزین هدایتیز اوچون گوئندرلر میسک (۱۶) و بیزیم اوچون اللهین احکامین آشکار ابلاغ ائله مکن سوای آیری تکلیف یوخدور (۱۷) اهالی دئدیلر: بیز سیزین گلمه گیزی پیس یولا یوردوق (پیس فال ووردوق، نه یاغیش یاغیر و نه محصول اله گلیر) اگر بو ایش لر یزدن ال چکمیسه سیز و قنیت میه سیز، مسلما سیزی داشا باساریق و بیزیم طرفیمیزدن سیزه درد آرتیران عذاب یئتیشر (۱۸) پیغمبرلر دئدیلر: سیزین پیس فال وورماغیز، اگر متذکر اولوب و دوشونه سیز، سیزین ئوزوزله دیر. ولی سیز اسرافکار و تجاوز ائدن بیر جماعت سیز (۱۹) شهرین اوزاق یئریندن بیر کیشی تله سن حالدا گلیب دئدی: ای جماعت (مندن ائشیدین و) اللهین پیغمبرلریندن اطاعت ائدین (۲۰) او کسدن تبعیت ائدین که سیزدن رسالت مزدی ایستمیر و اونلار هدایت اولوبلار (و سیزی حق یولونا هدایت ائلیرلر) (۲۱) نه اولوب که من او اللهیا که منی یوخدان خلق ائدیب، عبادت ائله می یم، بیر صورتده که (تمام مخلوق و) سیز، اونون طرفینه قنیدنسیر (۲۲) آیا اوندان سوای ئوزوم اوچون معبود اختیار ائدیم که اگر باغیشلیان الله منه ضرر و زیان ایستیه، او معبودلارین شفاعتی ضرر و زیانی مندن دفع ائله مز و منه نجات وئره بیلمز (۲۳) اوندان واقعا "آزقینلیقدا قرار تاپارام (۲۴) البته من پیغمبرلرین پروردگارینا ایمان گتیردیم، پس ائشیدین (و شاهد اولون - جماعت او کیشی نی توتوب ئولدوردولر) (۲۵) او کیشی یه (حبیب نجارا) دئییلدی: داخل اولگینن بهشته. اودئدی که کاش منیم قومیم بیلردیلر (۲۶) که پروردگاریم منی باغیشلادی و منی عزیز و گرامی لردن قرار وئردی (۲۷)

بیز اوندان (حبیب نجاردان) سونرا اونون قومنون (انطاكیه اهالی سین) هلاکینه گویدن قشون گوئ ندرمه دیک و بیز (بونوع جزئی ایشلردن اوتری گویدن ملائکه) گوئ ندرن دئیلیک (۲۸) اونلارین هلاکی گویون بیرجه شدتلی سسیندن سوای دئیل ایدی که هامیسی هلاک اولوب سوئ ندولر (۲۹) حسرت و پشیمانلیق اولسون او آزقین بنده لره که هیچ پیغمبر اونلار اوچون گلمدی مگر اوسى مسخره ائله دیلر (و مستحق عذاب اولدولار) (۳۰) آیا گوئ رمدیلر که بونلاردان قابق نه قدر کئچمیش قوملاردان (کفرلرینه گوئ ره) هلاک ائله دیک که هیچ کس داها اونلاردان خبر تونمور؟ (۳۱) اونلارین هامیسی (قیامتده) دستجمعی بیزیم یانیمیزدا حاضر اولاجاقلار (۳۲) قوری و ئولموش زمیلر اونلار اوچون دلیل و عبرتدیر. بیز او یئرلری (یاغیش سوی ایل) دیری ائلیریک و او یئرلردن محصول چیخاردیریک که خلق اوندان تغذیه ائلیرلر (۳۳) و اوندا خرما و اوزوم باغلاری وجوده گتیریریک و بولاقلاری جاری ائدیریک. (۳۴) تا مخلوق او باغلارین محصولوندان و ئوز اللریله عمله گتیرن غذا لاردان تغذیه ائله سینلر. آیا بونعمت لرین شکرونی گرک یئرینه یئتیرمه سینلر؟ (۳۵) پاک و منزّه دیر او الهی که جمیع موجودانی جفت یاراتدی. یئردن چیخان گورنتی لردن و مخلوقون ئوزلریندن و سایر موجودات که بیلیمیرلر (۳۶) و گئجه نین قارانیلیقی اونلار اوچون باشقا دلیل و عبرتدیر که اگر بیز گونوزی اوندان آلاق، اوندا بوتون مخلوق مطلق قارانیلیقدا قالارلار (۳۷) و گون تعیین اولموش مسیرینده دولانیر. بودور قدرتلی و بیلجی الهین تقدیری (۳۸) و آیین دولانماسین تعیین اولموش منزل لرده مقدر ائله دیک (منزل لری طی ائدندن سونرا) خرما بو تاغی کیمی نازک و هلال قدیمکی منزله قئییدیر (۳۹) امکانی بوخدور گون، آیا یئتیشه و ممکن دئیل گئجه گونوزی قابقلا سین. اونلارین هامیسی فلکده (کیهاندا) اوزورلر (۴۰)

اونلار اوچون دلیل و عبرتدیر که بیز اونلارین نسلین و بابالارین دوئی گمیده حمل ائله دیک (۴۱) و بیز اونلارا گمی مثلیندن (باشقا وسائط) خلق ائله دیک که اونلارا سوار اولالار (۴۲) و اگر ایستی یک اونلارین هامیسین غرق ائله ریک و اونلار اوچون داده یئتیشن و نجات وئرن تاپیلماز (۴۳) مگر بیزیم رحمتیمیز اونلارا نجات وئره و تعیین اولموش مدته کیمی حیات نعمتیندن بهره آپارالار (۴۴) و اوندان اونلارا دئییلر که گله جگیزدن و کئچمیشیزدن قورخون (و فکرینده اولون) اولا که اللهین رحمتینده قرار تاپاسیز (۴۵) پروردگارین آیاتیندان هیچ آیه اونلار اوچون گلمدی، مگر اوندان اوز دوئ ندر دیلر (۴۶) زمانیکه اونلارا دئییلدی که الله سیزه وئرن روزیلردن (یوخسوللارا) باغیشلاین، کافرلر، مومنلره دئدیله: اگر الله ایسته سئیدی، ئوزی اونلارا طعام وئردی و سیز آشکارا ضالانده سیز (اشتباه ائلیرسیز) (۴۷) و دئییلر: بوقیامت وعده سی ها چاغ اولاجاق اگر سیز دوز دئییرسیز؟ (۴۸) اونلار منتظر دئیلر مگر بیرجه صیحه یه (شدتلی گوی سسینه) که اونلاری قاپسییا او حالدا که مخالفت و خصومت ائیلر (۴۹) اولحظه ده قادر اولمازلار توصیه و سفارش ائده لر و فرصت تاپمازلار خانواده لرینه طرف قئییده لر (۵۰) و چون صور (شیپوری ایکنجی دفعه) چالینار، اوندان هامی قبرلردن قالخیب و پروردگارین طرفینه سرعتیله گئدرلر (۵۱) دئیلر: وای اولسون بیزه، کیم بیزی قبرلریمیزدن قالخیزدی؟ بو همون باغیشلیان اللهین وعده سی (قیامت) دیر و پیغمبرلر بیزه دوغری دئییردیلر (۵۲) (بو قیامت) گویون بیرجه صیحه سیندن آرتیق اولماز و اوزمان اونلارین هامیسی بیزیم یانیمیزدا حاضر اولارلار (۵۳) اوگون کیمسه یه بیر زاد (ذره جه) ظلم اولماز و سیز ئوز عمل لریزدن سوای جزا و کیفر گوئرمه سیز (۵۴)

البته بهشت اهلی او گون شادلیقا مشغول اولارلار (۵۵) اولار
 ئوزلری و حیات یولداشلاری آغاچلارین کولگه سینده، تختلر
 اوستونده بالشلارا و یاستیق لارا دایانارلار (۵۶) اولار اوچون همه
 جوره میوه و یئمہ لی و ایچملی و هرنه که (اوره کلری) ایستیه لر،
 حاضر و آماده دیر (۵۷) رحم ائدن و مهربان پروردگارین طرفیندن
 اولارلا سلام دئیرلر (که نهایت لطف و مرحمتین نشانه سیدیر)
 (۵۸) (خطاب اولار) ای گناهکارلار، بوگون (یاخشی عمل
 صاحب لریندن) آیریلین (۵۹) ای آدم اولادی، آیا سیزله عهد
 ائله مدیم که شیطانا عبادت و اطاعت ائله میون؟ البته او سیزین
 آشکار دشمنیزدیر (۶۰) و تکجه منه عبادت ائدین که دوز و مستقیم
 یول بودور (۶۱) حقیقتده شیطان سیزین چوخوزی ضالانته سالدی،
 بس نه اوچون عاقلانه فکر ائله میرسیز؟ (۶۲) بو همون جهنم دیر
 که سیزه وعده وئرلیردی (۶۳) کفرلریزه گوهره بوگون جهنمه داخل
 اولون (۶۴) اوگون بیز گناهکارلارین آغزینا (سکوت) مہری ووراریق
 و اللری بیزله دانیشار و آياقلاری ائله دیگی عمل لره شہادت وئر
 (۶۵) اگر بیز اراده ائدک، اولارین گوئلرین کور ائله ریک، وقتیکه
 یولا دوشدولر، هارانی گوهره بیلرلر؟ (۶۶) اگر بیز ایستی یک،
 اولاری اوتوردوقلاری یئرده قیافه لرین تغییر وئرہ ریک. اوندان
 قادر اولمازلار گئده لر و قادر اولمازلار قئییده لر (اولکی صورته
 دوشه لر) (۶۷) بیز هرکسه اوزون عمر وئرہ ک، قوجالیقدا خلقتیندن
 اسگیلدیریک. بس نه اوچون عاقلانه فکر ائله میرسیز؟ (۶۸) نه بیز
 پیغمبره شعر اورگت میشیک و نه شعر و شاعریق اونون مقامینا
 یاراشیقی وار. بلکه قرآن نصیحت و تذکردن سوای دئیل و قرآن
 حقیقتی آیدین بیان ائدندیر (۶۹) تا هشدار وئرہ و قورخودا او
 کسی که دیری دیر (اهل ایماندیر) و کافرلره عذابسی لازم و حتم
 ائلیه (۷۰)

ایا مخلوق کو رمیرلر که بیر نور قدرتلی الیمیزله دوت ایاقلی حیوانلاری، اونلارین استفاده لری اوچون یاراتدیق و مخلوق اونلارا صاحب اولوبلار؟ (۷۱) او حیوانلاری مخلوقه ذلیل (مطیع و رام) ائله دیک تا اونلارا سوار اولسونلار و اونلاردان تغذیه ائله سینلر (۷۲) و او حیوانلاردا خلق اوچون چوخلی منفعت و ایجملی واردیر، پس نه اوچون شکر ائله میرلر؟ (۷۳) (شکر عوضینه) الله تعالی دان سوای ئوزلرینه باشقا معبودلار توتدولار تا مگر اونلارا کمکلیک ائلیه لر (۷۴) او معبودلار قادر دئیل لر، شرکله کمکلیک ائده لر و شرکله اونلار اوچون خدمته آماده اولموش قشوندولار (۷۵) شرکله سوزلری سنی غمگین ائله مه سین، مسلما اونلار هر نه که گیزلینده یا آشکاردا دئییرلر، هامیسین بیلیریک (۷۶) آیا انسان توجه ائتمه دی که بیزاونی نطفه دن خلق ائله دیک؟ و (شکر عوضینه) آشکارا دشمن اولدی؟ (۷۷) و بیزیم اوچون (جاهلانیه) مثل ووردی او حالدا که ئوز یارانیشین اونودموشدی. دئدی که کیم بو چوروموش سوموکلری بیر داها دیریلده جگ؟ (۷۸) دئگین، اونی او الله دیریلدر که اول امده اونی یوخدان وجوده گتیریدی و الله تعالی هر یارانیشی یاراتماغا عالمدر (۷۹) او اللهی که گوی آغاجدان، سیزه اود فراهم ائتدی و سیز هر وقت ایستیرسیز، اود یاندیریرسیز (۸۰) آیا او اللهی که گویلری و یئری یاراتدی، اونلارین تابین یارادا بیلمز؟ بلی یارادار. او بیلجی خالقدير (۸۱) بوندان غیر دئیل که وقتی الله تعالی بیر زادی یاراتماغا اراده ائله دی، امری بودور که دئیر: موجود اول و فوری موجود اولار (۸۲) پاک و منزّه دیر او اللهی که هر زادین شاهلیقی و تسلطی اونون قدرتلی الینده دیر و سیز (مخلوق) اونون طرفینه قئییدرسیز (۸۳)

آند اولسون صف چکنلره که صف چکیلر (۱) آند اولسون زجر وئرئلره که (کافرلره) زجر وئریرلر (۲) آند اولسون تلاوت ائدنلره که (قرآنی) تلاوت ائیلرلر (۳) حقیقته سیزین اللهیز بیردیر (۴) گویلرین و یئرین و اونلارین آراسیندا اولانلارین پروردگاری و مشرق لرین پروردگاری دیر (۵) البته بیز دنیانین گویون اولدوزلاریله زینت وئریب، بزه دیک (۶) و اونلاری هر قاوولموش شیطانین شریندن حفظ ائله دیک (۷) شیاطین قادر دئیلر یوخاری عالم لره گیزلینجه قولاق آسالار (استراق سمع ائده لر) هر طرفدن اونلارا (یانار اود) آتارلار (۸) و اونلاری قووارلار و همیشه لیک عذاب اونلار اوچوندور (۹) اگر بیر استراق سمع ائلیه، یانار اود (شهاب) اونی تعقیب ائلر (۱۰) (یا پیغمبر، مشرک لردن سوء روشکینن) آیا خلقتده، اونلار چوخ برکدیلر یا اوزادی که بیز خلق ائله میشیک و اونلارین ئوزلرین (انسانی) ازدهه یا پیشان پالچیفدان خلق ائله دیک (۱۱) بلی، سن تعجب ائله دین و اونلار مسخره ائله دیلر (۱۲) و اگر اونلارا نصیحت و تذکر وئریله، تذکری قبول ائله مزلر (۱۳) و اگر بیر آیت گوئرسه لر، اونی مسخره ائللرلر (۱۴) و دئیرلر: بو آتکار جادودان سوای بیر زاد دئیل (۱۵) ائله که بیز ئولوب، تورباق و سوموک اولدوق، گئنه (تازه دن) دیریلیب، قالخاجایوق؟ (۱۶) یا که بیزیم اولکی آتا، بابالاریمیز دیریله جکلر؟ (۱۷) دئگین، بلی سیز (و آتا، بابالاریز) ذلیل اولان حالدا دیریله جکسیز (۱۸) تکجه (صوراسرافیلین) بیر سسیله (تمام ئولولر) قیرلردن چیخیب و قیامت عرصه سینه باخارلار (۱۹) و دئیرلر: وای اولسون بیزه که بوگون حساب و جزا گونیدیر (۲۰) (خطاب اولار) آیریلیق گونی بودور که سیز اونی یالان بیلیردیز (۲۱) (محشر مامورلارینا امر اولار) ظالم لری و اونلارین یولداشلارین و اوزادلاری که عبادت ائلیردیلر، تماما "جمع ائدین" (۲۲) الله تعالی دان سوای (اونلارا عبادت ائلیردیلر) و اونلاری جهنمین یولونا هدایت ائلیون (۲۳) و (صراط کوئ ریوسونده) اونلاری ساخلاین که اونلاردان سؤال اولاجاق (۲۴)

(اونلار دال سوروسارلار) نهمه اوچون بوگون بير، بيرينه
 كمكليك ائله ميرسيز؟ (سيز كه دنيا ده بير، بيريزه آرخا ايديز)
 (۲۵) (اونلار نه تكجه بير، بيرينه كمك ائليه بيلمزلر) بلكه بوگون
 هاميسي باش آشاغي و تسليم اولانلارديلار (۲۶) و اونلارين
 بعضى سي، بعضيلرينه اوزلرين دوئندريب، بير، بيريندن سئوال
 ائللر (۲۷) دئيرلر: حقيقتده سيزايديز كه ساغ طرفدن (هدايت
 و بركت آدينا) بيزيم يانيميزا گليرديز (و يالان آندلاريله بيزي آل
 ائليرديز) (۲۸) (اونلار جواب وئريب) دئيرلر: (نه) بلكه سيز
 ئوزوز مومن دئيلديز (سيزين هيچ ايمانيز يوخ ايدى كه بيز سيزي
 ايماندا چيخارداق) (۲۹) و بيزيم سيزه هيچ تسلطيميز يوخ ايدى
 (كه سيزي زوريله آزقين ائده ك) بلكه سيز ئوزوز طغيان ائدن و اووباش
 بير جماعتيديز (۳۰) بودور كه پروردگارين عذاب حكمي بيزيم
 هاميميزه مقرر اولدى بيز گرگ او عذابى داداق (۳۱) (درسته) بيز
 سيزي آزقين ائله ديك، چونكه ئوزوموز آزقين ايديك (۳۲) بوگون
 اونلارين هاميسي عذابدا شريك اولارلار (۳۳) بيز گناهكارلاري
 بوجور مجازات ائله ريك (۳۴) چونكه اونلاريديلار كه وقتي توحيد
 كلمه سي "لا اله الا الله" اونلارا دئيليردى، تكبرليك ائليرديلر
 (۳۵) و دئيرديلر: آيا بيز بير نفر ديوانه شاعردن اوتري، ئوز
 معبودلاريميزي ترك ائده ك؟ (۳۶) (ائيله دئيل) بلكه پيغمبر اسلام
 حقله گلدى و كئچميش پيغمبرلري تصديق ائلير (۳۷) (افترا و ورماق
 سببينه) قطعا سيز درد آرتيران عذابى دادا حاقسيز (۳۸) و سيزه
 جزا وئريلمير مگر ائله ديگيز عمل لرين اوزرينده (۳۹) اللهين پاك
 و مخلص بنده لريندن سواي (۴۰) اونلارين بهشتده معلوم و معين
 روزيلاري واردير (۴۱) جور بوجور ميوه لر (ايله پذيراليق اولارلار
 و) جوخ محترم و گراميديلار (۴۲) بهشت باغلاريندا كه نعمتله
 دوئلودور (۴۳) تختلرين اوستونده، اوز به اوز اگله شلر (۴۴)
 اونلارين آراسيندا، نوشابه كاسه لريله دولانارلار (۴۵) رنگلري
 آغ و ايچنلر اوچون جوخ گوارا و لذت ليدير (۴۶) اوندا نه باش
 آغريسى اولار و نه اوندان مست اولارلار (۴۷) اونلارين يانيندا آلا
 گوژ بهشت حوريلري واردير (۴۸) ائله بيل كه اوستي ئورتولى
 يومورتاديلار (۴۹) اونلارين بعضى سي، بعضيلرينه اوزلرين
 دوئندريب بير، بيريندن سئوال ائللر (۵۰) اونلارين بيرى دئير:
 (يولداشلار) منيم دنيا ده بير (اينانماز) دوستوم وارايدى (۵۱)

منه دئیردی که آیا دوعروندان سنده ایسانیرسان (که بهشت و جهنم واردیر)؟ (۵۲) آیا وقتیکه بیز ئولدوک و تورپاق اولوب و سوموکلریمیز چورودی، بیزی (تازه دن دیریلدیپ و) مجازات ائلیه جکله؟ (۵۳) آیا ایندی ایستیرسیز که گوهره ک او دوستوم نه حالدادیر؟ (۵۴) اوندان خبر تونارلار و گوهرلر که جهنمین ایچینده دیر (۵۵) دئیر که اللهآند اولسون، یاخین ایدی (آز قالمیشدی) که منی بولدان چیخارداسان (۵۶) و اگر پروردگاریمین نعمتی (لطف و مرحمتی منه شامل) اولماسایدی، مسلما منده جهنمی لردن اولاردیم (۵۷) آیا بیز بیرداها ئوله جیوک؟ (۵۸) قاباکی ئولمکدن سوای و بیزه عذاب ائله میه جکله؟ (۵۹) حقیقتا بو بهشت بیوک سعادت و موفقیتلیک دیر (۶۰) بس، یاخشی عمل صاحبی اولانلار، دنیاده گرک بو نوع عمل ائله سینلر (۶۱) آیا بو بهشت یاخشیدیر که داخل اولالار، یا جهنمده اولان زقوم آغاجی؟ (۶۲) بیز اونی ظالم لر اوچون شکنجه وسیله سی قرار وئرمیشیک (که دئیردیلر: جهنمده آغاج اولماز) (۶۳) البته زقوم آغاجی جهنمین دیبندن چیخار (۶۴) اونون میوه لری شیاطین کله سینه اوخشاری وار (نظری تشبیه) (۶۵) جهنم اهلی اونون میوه سیندن بیئرلر و قارینلارین اونیلر دولدورارلار (۶۶) سونرا اونلارین ایچمگی اوچون قاریشیق داغ سو وار (۶۷) اونی ایچندن سونرا جهنمین عذابینا ساری قئییدرلر (۶۸) چونکه اونلار، آتا، بابالارین ضالانده گوهردولر (۶۹) بونوللا بئله اونلارین ایزین توتوب کئتدیلر (۷۰) البته بونلاردان قابق کئچمیش قوملرین چوخی ضالانده ایدیلر (۷۱) بیز اونلارین هدایتی اوچون، پیغمبرلر گوهردردیک (۷۲) (اونلاری تکذیب ائله دیلر) پس باخ گوهرگینن که اخطار اولونموشلارین آخر و عاقبتی نئجه اولدی؟ (۷۳) اللهین پاک و مخلص بنده لریندن سوای (که اونلارا نجات وئره ریک) (۷۴) نوح پیغمبر (قومون ظلمی اوزرینده) بیزی کمکه چاغیردی. بیز اونون دعاسین گوهرل نحوایله اجابت ائله دیک (۷۵) اونی و خانواده سین (وتابع لرین) بیوک مصیبتدن نجات وئردیک (۷۶)